

dr Agnieszka Ziółkowska
Katedra Postępowania Administracyjnego i Sądowoadministracyjnego
Wydział Prawa i Administracji
Uniwersytet Śląski w Katowicach

**Opis dorobku i osiągnięć w pracy naukowo-badawczej
(autoreferat)**

Sporządzony dla celów postępowania habilitacyjnego, przedstawiający opis dorobku i osiągnięć naukowych oraz charakterystykę osiągnięcia naukowego w rozumieniu art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule naukowym w zakresie sztuki (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r., poz. 1789 ze zm.) w zw. z art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2019 r., poz. 1669)

Katowice, dnia 29 marca 2019 r.

Spis treści

Wstęp	3
1. Stopień naukowy.....	3
2. Zatrudnienie w jednostkach naukowych.....	4
3. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki	4
a) tytuł osiągnięcia naukowego:.....	4
b) recenzent wydawniczy:	4
c) przyczyny podjęcia tematu i wskazanie zasadniczych celów pracy.....	5
d) struktura pracy.....	5
e) metodologia pracy.....	6
f) przegląd treści ze zreferowaniem wniosków	7
g) wskazania w jakim obszarze osiągnięcie naukowe stanowi znaczny wkład w rozwój nauk prawnych w dyscyplinie prawo	18
4. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych	18
a) autorstwo lub współautorstwo opracowań naukowych dotyczących materialnego prawa administracyjnego	20
b) autorstwo lub współautorstwo opracowań naukowych dotyczących procesowego prawa administracyjnego	28
c) autorstwo lub współautorstwo opracowań naukowych dotyczących ustrojowego prawa administracyjnego	34
d) autorstwo lub współautorstwo publikacji z zakresu nauki administracji.....	38
5. Udział w krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych	39
6. Funkcja promotora pomocniczego.....	39
7. Osiągnięcia w pracy organizacyjnej.....	40
8. Działania eksperckie	40
9. Osiągnięcia w pracy dydaktycznej oraz popularyzatorskie.....	40
10. Plany i zamierzenia naukowe	41
11. Zakończenie.....	42

Wstęp

Zgodnie z art. 18 a ust.1 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule naukowym w zakresie sztuki (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r., poz. 1789 ze zm.) w zw. z art. 179 ust.2 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2019 r., poz. 1669) jak również par.12 ust.2 pkt. 2 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 19 stycznia 2018 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przeprowadzania czynności w przewodzie doktorskim, w postępowaniu habilitacyjnym oraz w postępowaniu o nadanie tytułu profesora (Dz.U. z 2018 r. poz. 261) składam niniejszy autoreferat sporządzony dla celów postępowania habilitacyjnego, przedstawiający charakterystykę osiągnięcia naukowego w rozumieniu art. 16 ust.2 powyższej ustawy, a także zwięzłe omówienie moich pozostałych osiągnięć i dorobku naukowego.

1. Stopień naukowy

Dyplom magistra prawa uzyskałam w dniu 23 kwietnia 2002 r. na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, broniąc pracę magisterską w Katedrze Prawa i Postępowania Administracyjnego, zatytułowaną *Stwierdzenie nieważności decyzji administracyjnej*, pod kierunkiem Pana Prof. zw. dr hab. Ernesta Knosali. Studia ukończyłam z wynikiem bardzo dobrym.

Po ukończeniu studiów magisterskich rozpoczęłam studia doktoranckie pod opieką naukową Pana Prof. zw. dr hab. Ernesta Knosali. Pracę naukowo-dydaktyczną rozpocząłam w 2006 r., na stanowisku asystenta w Katedrze Prawa i Postępowania Administracyjnego Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. W latach 2004–2007 pobierałam stypendium doktoranckie.

Stopień naukowy doktora został mi nadany mocą uchwały Rady Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego podjętej w dniu 20 listopada 2007 r. Podstawą do jej podjęcia była pozytywnie zakończona obrona dysertacji zatytułowanej *Nowe okoliczności i nowe dowody jako podstawa wznowienia postępowania administracyjnego* przygotowanej w Katedrze Prawa i Postępowania Administracyjnego. Promotorem rozprawy doktorskiej był Pan prof. zw. dr hab. Ernest Knosala, zaś recenzentami Pan prof. zw. dr hab. Jan Szreniawski (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie) i Pan Prof. zw. dr hab. Grzegorz Łaszczyca (Uniwersytet Śląski w Katowicach). Praca została uznana przez Radę Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego za wyróżniającą.

W grudniu 2017 r. ukończyłam szkolenie, Mediacje - przygotowanie do wykonywania zawodu mediatora organizowane przez Ośrodek Mediacji Fundacji Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach Facultas Iuridica.

2. Zatrudnienie w jednostkach naukowych

Od roku 2006 do 2009 byłam zatrudniona na stanowisku asystenta naukowo - dydaktycznego w Zakładzie Postępowania Administracyjnego w Katedrze Prawa i Postępowania Administracyjnego.

Od 1 sierpnia 2009 r. do chwili obecnej jestem zatrudniona na stanowisku adiunkta na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, w latach 2002–2015 w Katedrze Prawa i Postępowania Administracyjnego, natomiast od 2015 r., w wyniku zmian organizacyjnych, w Katedrze Postępowania Administracyjnego i Sądowoadministracyjnego.

W okresie od 1.10. 2008 do 30.09. 2009 r. byłam zatrudniona na stanowisku wykładowcy w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Oświęcimiu. W czasie zatrudnienia pełniłam funkcje Kierownika Studiów Podyplomowych (26.02-2009 r. - 30.09.2009 r.). W latach 2009-2010 byłam zatrudniona na stanowisku wykładowcy w Wyższej Szkole Handlowej im. Króla Stefana Batorego w Piotrkowie Trybunalskim. Od 1 października 2010 r. do 31 stycznia 2013 r. byłam zatrudniona na stanowisku adiunkta w Wyższej Szkole Biznesu w Dąbrowie Górniczej. W okresie zatrudnienia pełniłam funkcje opiekuna merytorycznego Studiów Podyplomowych.

Ponadto w latach 2008–2017 prowadziłam również zajęcia z prawa administracyjnego na Politechnice Śląskiej w Zabrze, Wyższej Szkole Humanitas w Sosnowcu (2008). W okresie od 01.03 2010r. do 2014 współpracowałam z Górną Wyższą Szkołą Handlową w Katowicach prowadząc wykłady z postępowania administracyjnego w ośrodku zamiejscowym w Cieszynie z postępowania administracyjnego oraz ćwiczenia z prawa administracyjnego w ośrodku zamiejscowym w Żorach. Prowadziłam także wykłady na studiach podyplomowych przede wszystkim z zakresu prawa i postępowania administracyjnego w: (01.03.-30.06. 2009) Wyższej Szkole Handlowej w Piotrkowie Trybunalskim, Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Oświęcimiu (2009), oraz z postępowania sądowoadministracyjnego w Akademii Wyższej Szkoły Biznesu w Dąbrowie Górniczej (2012-2013).

3. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r., poz. 1789 ze zm.)

a) tytuł osiągnięcia naukowego

Postępowanie międzyinstancyjne w postępowaniu sądowoadministracyjnym,

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2019, ISBN 987-83-226-3670-1. s. 458

b) recenzent wydawniczy

dr hab. Agnieszka Skóra, prof. UWM, Kierownik Katedry Postępowania Administracyjnego i Sądowoadministracyjnego, WPIA UWM w Olsztynie

c) przyczyny podjęcia tematu i wskazanie zasadniczych celów pracy

Monografia pt. *Postępowanie międzyinstancyjne w postępowaniu sądowoadministracyjnym* stanowi pierwsze w polskim piśmiennictwie prawniczym kompleksowe opracowanie pierwszego etapu postępowania odwoławczego prowadzonego przed wojewódzkim sądem administracyjnym na skutek wniesienia środka o charakterze dewolutywnym. Ze względu na centralne miejsce skargi kasacyjnej wśród środków odwoławczych w postępowaniu sądowoadministracyjnym, to jej poświęcono najwięcej uwagi. Rozważania zostały dopełnione także postępowaniem zażaleniowym z uwzględnieniem jego odrębności w stosunku do postępowania kasacyjnego. Poza zakresem pracy znalazły się zagadnienia dotyczące postępowania uruchomionego w wyniku środków zaskarżenia pozbawionych przymiotu dewolutywności.

Problematyka postępowania międzyinstancyjnego w postępowaniu sądowoadministracyjnym nie stanowiła do tej pory przedmiotu pogłębionej analizy, pomimo tego, że zagadnienia będące przedmiotem monografii są znane w literaturze naukowej. Istniejące w tym zakresie opracowania pomimo wieloaspektowości i głębi podejmowanych w nich rozważań mają charakter fragmentaryczny z punktu widzenia analizowanej w monografii problematyki. Zastrzeżenie to pozostaje aktualne w odniesieniu do problematyki zwykłych środków odwoławczych w postępowaniu sądowoadministracyjnym w ogólności, skargą kasacyjną, zażaleniem lub nieważnością postępowania sądowoadministracyjnego, bądź też problematyką instancyjności w postępowaniu cywilnym.

Wybór problematyki postępowania międzyinstancyjnego w postępowaniu sądowoadministracyjnym, jako problemu badawczego, podyktowany był przede wszystkim próbą wskazania jego definicji, zakresu i charakteru czynności sądu, ukazaniem wachlarza i znaczenia czynności strony, a także określenia jego cezurę czasowej oraz wpływu tego fragmentu procedury na realizację postulatu szybkości postępowania przy jednoczesnym respektowaniu takich wartości konstytucyjnych jak prawo do sądu, prawo do zaskarżenia czy dwuinstancyjność postępowania. Praca miała także prowadzić do egzegezy regulacji prawnej w omawianym zakresie w wybranych regulacjach państw europejskich oraz analizy orzecznictwa sądowego a także wskazania poglądów procesualistów. Celem opracowania była także próba wskazania *de lege ferenda* rozwiązań w zakresie postępowania międzyinstancyjnego w postępowaniu sądowoadministracyjnym, których wprowadzone do rodzimej ustawy mogłyby się przyczynić do usprawnienia tego postępowania i realizacji postulatu prakseologii.

d) struktura pracy

Cele badawcze oraz wykorzystane metody badawcze znalazły odzwierciedlenie w strukturze pracy. Podział na poszczególne rozdziały miał zapewnić spójność analizowanych w niej zagadnień.

Monografia składa się ze wstępu, trzech rozdziałów merytorycznych dotyczących regulacji krajowej w zakresie określonym w tytule, rozdziału komparatystycznego (Republika Federalna Niemiec, Austria, Republika Czech, Republika Słowacka), w którym rozważania odpowiadają systematyce rozważań polskiego postępowania międzyinstancyjnego w postępowaniu sądowoadministracyjnym oraz

zakończenia, w którym sformułowano wnioski końcowe. Każdy z rozdziałów składa się z mniejszych jednostek redakcyjnych (podrozdziały i punkty).

Książka czyni zadość standardom wydawniczym i zawiera wykaz bibliograficzny na który składa się zestawienie: wykorzystanej literatury (krajowej i zagranicznej), aktów normatywnych (spełniający wymóg ich hierarchii oraz chronologii), wykorzystanego orzecznictwa sądowego (krajowego i zagranicznego z zachowaniem hierarchii i chronologii) oraz wykaz glos do orzeczeń sądowych i innych źródeł.

e) metodologia pracy

W monografii posłużono się kilkoma metodami badawczymi. Wykorzystano metodę analityczno-prawną oraz analityczno-syntetyczną, gdyż punktem wyjścia dla rozważań wokół postępowania międzyinstancyjnego w postępowaniu sądownoadministracyjnym była analiza obowiązujących przepisów prawa krajowego (w tym przede wszystkim konstytucji, przepisów ustawy - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, Prawo o ustroju sądów administracyjnych i Kodeksu postępowania cywilnego) oraz prawa wybranych państw europejskich w celu ich egzegezy oraz ustalenia wzajemnych związków w zakresie odnoszącym się do środków odwoławczych. Wspomniana metoda stała się niezbędna dla próby skonstruowania definicji postępowania międzyinstancyjnego w postępowaniu sądownoadministracyjnym. W celu ukazania ewolucji kształtowania się instancyjności i wpływu tradycji na jej współczesny kształt w administracyjnym sądownictwie polskim oraz Republiki Federalnej Niemiec, Austrii, Republiki Czeskiej i Republiki Słowacji posłużono się metodą historyczną. Wskazanie i przybliżenie nieraz rozbieżnych poglądów przedstawicieli doktryny krajowej i zagranicznej stało się niezbędne dla ukazania doniosłości omawianej problematyki i konieczności formułowania wniosków *de lege ferenda*. Bliskość legislacyjna, a także związki wynikające z przeszłości polskiego sądownictwa administracyjnego zdeterminowały potrzebę sięgnięcia do rozważań doktrynalnych oraz poglądów judykatury, przede wszystkim Sądu Najwyższego, z zakresu procedury cywilnej. W konsekwencji zastosowano metodę komparatystyczną w odniesieniu do regulacji krajowych procedur sądowych (tzw. porównanie wewnętrzne), głównie postępowania cywilnego, związanych z rozważanymi problemami, co pozwoliło wskazać na rozwiązania zbieżne i różnice. W odniesieniu do zagranicznych postępowań sądownoadministracyjnych, metoda ta pozwoliła przybliżyć zakres czynności podejmowanych w postępowaniu sądownoadministracyjnym w wybranych krajach. Praktyczny aspekt znaczenia i funkcji instancyjności oraz obraz całego spektrum czynności podejmowanych w postępowaniu międzyinstancyjnym w postępowaniu sądownoadministracyjnym był możliwy do wskazania dzięki wykorzystaniu metody empirycznej prezentującej bogactwo orzecznictwa krajowego (Trybunału Konstytucyjnego, Sądu Najwyższego, Naczelnego Sądu Administracyjnego oraz wojewódzkich sądów administracyjnych) oraz orzecznictwa analizowanych reżimów prawnych pozostałych państw. W ograniczonym zakresie wdrożono metodę socjologiczną przy analizie działalności sądów administracyjnych.

f) przegląd treści ze zreferowaniem wniosków

Na kształt sądownictwa administracyjnego wpływa system przyjętych i uznawanych za podstawowe zasad i wartości oraz funkcji, jakie ma ono pełnić w konkretnym systemie prawnym. Zasadniczą rolą polskiego sądownictwa administracyjnego jest ochrona praworządności i praw podmiotowych jednostki. Te dwa kardynalne cele mają fundamentalny wpływ przyjmowane przez ustawodawcę rozwiązania procesowe i determinują ich kształt. Pochodną ich uznania przez ustawodawcę jest także ukształtowanie procedury sądownoadministracyjnej, która gwarantując realizację postulatu prakseologii procesowej respektuje również zasadnicze prawa procesowe strony jak prawo do sądu, prawo do zaskarżenia czy dwuinstancyjność postępowania prowadzonego przez sądy administracyjne. Współcześnie bowiem czas staje się wartością, przez pryzmat której oceniane jest sądownictwo administracyjne, stąd dążenie ustawodawcy do jego usprawnienia przy jednoczesnym poszanowaniu innych zasad konstytucyjnych i procesowych oraz zachowaniu istoty procedury sądownoadministracyjnej, czasem z wykorzystaniem wzorców innych państw.

Większość wprowadzanych nowych instytucji procesowych jest poprzedzone wnikliwą analizą ustawodawcy wążącego rezultaty wprowadzonych unormowań a przy tym stanowi wyraz postulatów zgłaszanych przez przedstawicieli doktryny i wynikających z potrzeb praktyki. W taki sam sposób należy też rozpatrywać problematykę postępowania międzyinstancyjnego w postępowaniu sądownoadministracyjnym oraz zakres czynności podejmowanych w nich tak przez skarżących jak i sądy pierwszej instancji. W szczególności wyposażenie tych ostatnich w kompetencje samokontroli, zarówno w postępowaniu kasacyjnym jak i zażaleniovym, oznaczało dla ustawodawcy konieczność zbalansowania potrzeby ochrony interesu jednostki w szybszym zakończeniu postępowania a z drugiej strony ochronę obiektywnego porządku prawnego, wyrażającego się w tym przypadku w nienaruszeniu konstytucyjnej zasady dwuinstancyjności postępowania. Oprócz obaw prawnych, co do wykorzystywania trybów samokontrolnych przez sądy pierwszej instancji, pojawiają się także obawy o podłoże społeczne czy przyznanie kompetencji oby na pewno zostaną przez wojewódzkie sądy administracyjne wykorzystane, czy sądy będą skłonne zauważyć swoje błędy i dokonać ich korekty bez konieczności uruchamiania postępowania drugoinstancyjnego, czy może kompetencje te staną fasadowe i iluzoryczne.

Dodatkową kwestią jest sprawa dublowania się kompetencji wojewódzkich sądów administracyjnych oraz Naczelnego Sądu Administracyjnego i to *nomen omen* podwójne dublowanie: raz w zakresie badania wymogów formalnych środka zaskarżenia, a dwa w zakresie uwzględniania z urzędu przesłanek nieważności postępowania. Ponadto czy kompetencje administracyjnych sądów pierwszej instancji do uwzględniania rzeczonych przesłanek nie naruszają istoty dwuinstancyjności postępowania.

Problematyka postępowania międzyinstancyjnego w postępowaniu sądownoadministracyjnym ma wymiar wielopłaszczyznowy i wykazuje ścisły związek z dwiema fundamentalnymi sferami: proceduralną (przede wszystkim model instancyjności postępowania sądownoadministracyjnego oraz zakres czynności sądu i stron w postępowaniu odwoławczym) oraz ustrojową (w tym kwestia instancji sądów

administracyjnych oraz związek z naczelnymi zasadami konstytucyjnymi, wyprowadzanymi z art. 45, art. 78 oraz 176 Konstytucji RP) jak i ze sferą materialną.

Biorąc pod uwagę powyższe spostrzeżenia problematyka międzyinstancyjnego postępowania sądowoadministracyjnego została ujęta w czterech rozdziałach. Rozdział pierwszy poświęcono zasadniczym problemom teoretyczno - historycznym stanowiącym punkt wyjścia dla dalszych rozważań. Jednym z jego celów było nakreślenie dystynkcji między instancją i instancyjnością. Pierwsza ze wskazanych jest zagadnieniem ustrojowym związanym z zakresem kognicji sądów, zaś instancyjność odnosi się do biegu postępowania i stanowi element zaskarżalności. Wskazanie dwóch instancji sądowych w postępowaniu sądowoadministracyjnym nastąpiło w ustawie o charakterze ustrojowym, w szczególności w art. 3 p.u.s.a. w zw. z art. 2 p.u.s.a. Na podstawie wskazanej regulacji wyróżnia się dwa szczeble sądów administracyjnych: wojewódzkie sądy (I instancji - *sąd a quo*) i Naczelny Sąd Administracyjny (II instancji - *sąd a quem*). W ujęciu funkcjonalnym instancja oznacza, że organowi (sądowi) określonego szczebla można przypisać określone kompetencje, które są mu przypisane w sposób wyłączny albo posiada kompetencje, które realizuje jako pierwszy w ustalonej przez prawo kolejności. W postępowaniu sądowoadministracyjnym kompetencje wojewódzkich sądów administracyjnych oraz NSA zostały określone zarówno w p.u.s.a. jak i też w p.p.s.a. W aspekcie właściwości funkcjonalnej sądy pierwszej instancji są sądami za pośrednictwem których wnoszone są środki odwoławcze (skarga kasacyjna i zażalenie), nadto badają spełnienie warunków formalnych tych środków oraz prowadzą postępowania autokontrolne (art.179 a, art. 195 § 2 p.p.s.a.), rozpoznają sprzeciwy w sprawach dotyczących pomocy prawnej (art. 259 § 1 p.p.s.a.). Rozpoznając sprawy w trybie autokontroli (art. 179 a oraz art. 195 § 2 p.p.s.a.) stają się *quasi* sądami odwoławczymi. Podobnie rozpoznając sprzeciw od zarządzenia referendarza wydanego na podstawie przepisu art. 260 § 2 zd. 2 p.p.s.a, orzeka jako sąd II instancji. Uwzględniając wzajemne relacje pomiędzy sądami mówi się o układach wertykalnych i horyzontalnych, a w związku z tym o instancji pionowej i poziomej. W systemie sądownictwa administracyjnego opartym o model pionowy sąd pierwszej instancji to sąd, przed którym zaczyna się postępowanie sądowe zmierzające do załatwienia sprawy sądowoadministracyjnej albo w inny sposób kończące postępowanie. Sądem drugiej instancji jest z kolei sąd, który przede wszystkim prowadzi postępowanie kontrolne orzeczenia wydanego w pierwszej instancji.

Obok układów wertykalnych w doktrynie postuluje się i rozważa także inne rozwiązanie oparte o układ horyzontalny w niektórych kategoriach spraw, zwłaszcza o charakterze wpadkowym, w których orzeka ten sam sąd ale w innym składzie. Jej przejawem w postępowaniu sądowoadministracyjnym jest zaskarżalność zarządzeń referendarza wydawanych w trybie art. 260 § 2 zd. 2 p.p.s.a., które rozpoznaje na posiedzeniu niejawnym, jednoosobowo wojewódzki sąd administracyjny jako sąd II instancji, stosując odpowiednio przepisy regulujące postępowanie zażaleniowe, z wyłączeniem sposobu wniesienia, terminu i formy tego środka. Jednakże wprowadzenie dopuszczalności sądowej kontroli w ramach tzw. instancji poziomej uwzględnienia jej dwóch aspektów: pozytywnego i negatywnego. Z jednej bowiem strony takie

rozwiązania ogranicza formalizm i skraca postępowanie, ale z drugiej strony instancja pozioma nie może stać się instrumentem ograniczającym uprawnienia procesowe stron postępowania. Dokonując wyboru tego modelu, należy go traktować jako subsydiarny, pomocniczy względem modelu pionowego, jako zasadniczego. Instancja pozioma powinna znaleźć zastosowanie w prostych przypadkach, w których absorbowanie sądu wyższej instancji jest nieekonomiczne i nie sprzyja realizacji postulatów szybkości postępowania.

Zasadniczo instancyjność ma charakter procesowy, jest bowiem mechanizmem za pomocą którego państwo gwarantuje prawidłowość i sprawiedliwość orzeczeń, stanowiąc jeden z gwarantów prawidłowego wymiaru sprawiedliwości, instancja zaś (w świetle art. 78 Konstytucji RP) ma charakter konwencjonalny. Instancyjność postępowania zakłada istnienie toku instancji (dynamiki), czyli przejścia sprawy z inicjatywy legitymowanego podmiotu z jednej instancji do drugiej (następnej) instancji w celu kontroli rozstrzygnięcia i ochrony interesu strony co jest możliwe, przy istnieniu co najmniej dwóch instancji. Między instancyjnością a tokiem instancji istnieje nierozzerwalna zależność: instancyjność postępowania nie mogłaby być realizowana bez toku instancji. Rozważając kształt instancyjności i ilość instancji, ustawodawca powinien wziąć pod uwagę to, że wieloinstancyjność postępowania obok niewątpliwych zalet do których należy zwiększenie szansy na rozstrzygnięcie zgodne z prawem, usunięcie błędów popełnionych niższej instancji, większa fachowość składu orzekającego, posiada także wadę w postaci wydłużenia czasu trwania postępowania. Nadto intensywność kontroli instancyjnej i zakres uprawnień sądu drugoinstancyjnego jest zdeterminowana modelem instancyjności przyjętym przez ustawodawcę.

Obecny model instancyjności w postępowaniu sądowniczym przeszedł długą ewolucję, a zdaniem niektórych przedstawicieli doktryny, odejście od modelu jednoinstancyjnego oznaczało rewolucyjną przebudowę systemu kontroli administracji publicznej, opartą przede wszystkim o instancyjność pionową. Pozwala ona zbadać orzeczenie sądu pierwszej instancji przez sąd drugoinstancyjny, który w strukturze sądownictwa zajmuje wyższe miejsce. Instancyjność pionowa pozostaje zatem organicznie powiązana z jednej strony z dwuinstancyjnością postępowania, a z drugiej z dewolutywnością, jako cechą środków odwoławczych pozwalającą na weryfikację zaskarżonego orzeczenia przez sąd wyższej instancji. Jednakowoż podkreślenia wymaga, że zaskarżalność rozstrzygnięcia w rozumieniu art. 78 Konstytucji RP nie musi zawsze oznaczać przeniesienia sprawy do sądu wyższej instancji, a zatem zaskarżalność nie powinna być traktowana jak synonim instancji pionowej. Jedynie wtedy, gdy środek odwoławczy wywołuje skutek dewolutywny, zaskarżalność może być utożsamiana z instancyjnością pionową. Dewolutywność bowiem to kategoria prawa procesowego oznaczająca przejście sprawy pomiędzy instancjami w toku instancji, będąca cechą środków odwoławczych. Współczesne sądownictwo administracyjne w Polsce oparte zostało zatem o zasadę dwuinstancyjności, gdzie na skutek wniesienia środków odwoławczych o charakterze dewolutywnym orzeka sąd wyższej instancji w systemie

sądów administracyjnych. Jednakowoż dewolutywny model sądowych środków odwoławczych ma jedynie charakter postulowany.

O ile zasadność istnienia instancyjności nie budzi większych kontrowersji, o tyle jej wielość i zakres już tak. Przede wszystkim przeciwnicy zbyt dużej ilości instancji eksponują argument przewlekłości postępowania i chodzi zarówno o orzeczenia kończące postępowanie jak też te incydentalne wydawane w toku postępowania. Z kolei zwolennicy, kładą nacisk na potrzebę istnienia systemu pozwalającego usuwać błędy i nieprawidłowości, które miały miejsce w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji. W takim kontekście instancyjność może być także potraktowana jako gwarant prawidłowego wymiaru sprawiedliwości. Konstytucyjna zasada dwuinstancyjności postępowania sądowego jest pojemna i zawiera się w niej: 1) dostęp do sądu drugiej instancji; 2) powierzenie rozpoznania sprawy w drugiej instancji – co do zasady – sądowni wyższego szczebla; 3) odpowiednie ukształtowanie procedury przed sądem drugiej instancji. Odnosi się przy tym nie tylko do głównego przedmiotu postępowania sądowego, ale może także obejmować kwestie wypadkowe, w odniesieniu do których sąd orzeka o prawach i obowiązkach określonego podmiotu. Nadto w postępowaniu sądowoadministracyjnym, po wniesieniu środka odwoławczego wojewódzkiemu sądowi administracyjnemu przysługują uprawnienia do autoremedury, które stanowią swoistego rodzaju ograniczenie zasady dwuinstancyjności postępowania sądowego, w celu racjonalizacji postępowania w kierunku realizacji konstytucyjnego nakazu rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki i eliminacji zjawiska mnożenia instancji. Innym przejawem modyfikacji jest instancyjność pozioma. Pomimo bowiem tego, że Trybunał Konstytucyjny w swoim orzecznictwie za typową formę kontroli orzeczeń sądowych uznaje tzw. kontrola instancyjną, na podstawie dewolutywnego środka zaskarżenia, to jednak wyjątkowo w niektórych sprawach dopuszcza kontrolę dokonywaną przez inny skład tego samego sądu (tzw. kontrola pozioma), na podstawie niedewolutywnego środka zaskarżenia. Dokonana w niniejszej monografii analiza przesądziła o sformułowaniu wniosku, iż poziomy tok instancyjny może współistnieć z tokiem pionowym niemniej powinien być traktowany jak wyjątek, a jego dopuszczenie stanowi swoistego rodzaju namiastkę dwuinstancyjności. Jednocześnie posługiwanie się terminem instancja pozioma w odniesieniu do środków zaskarżenia, które nie wywołują skutku prawnego w postaci dewolucji kompetencji, wprowadza w błąd i jest niewłaściwe semantycznie.

W monografii wskazano na funkcje instancyjność w postępowaniu, w szczególności zaś na podnoszoną w doktrynie prawa procesowego funkcję: korekcyjną (a ściślej kontrolną), stymulacyjną, precedensową (ujednolicającą orzecznictwo sądowe lub ujednolicającą interpretację prawa), sygnalizacyjną – dydaktyczną (wskazanie sądowi pierwszo instancyjnemu wyjaśnienia dlaczego jego działanie było wadliwe) oraz instruktazową (wskazująca sądowi niższej instancji wskazówki co do dalszego działania). Do katalogu powyższych funkcji dodano nadto funkcję, mającą zasadniczo walor pozaprawny, jaką jest budowanie zaufania do władzy sądowej, poprzez działania w ramach drugiej instancji, ale już na etapie postępowania międzyinstancyjnego zmierzające do usunięcia spostrzeżonych uchybień. Funkcja ta zatem wykazuje organiczne powiązanie w funkcją korygującą. Dodatkowo system instancyjny gwarantujący

stronie po wydaniu orzeczenia w pierwszej instancji prawo do zwrócenia się do sądu II instancji o zbadanie prawidłowości rozstrzygnięcia wzmacnia zasadę niezawisłości sędziowskiej, czyniąc bezskutecznym możliwość wpływu na skład sędziowski orzekający w I instancji. W konsekwencji podniesiono, że instancyjność pełni funkcję wzmacniającą naczelną zasadę sądownictwa w demokratycznym państwie prawa.

Z problematyką instancyjności postępowania wiąże się zagadnienie prawa do sądu w tym sensie, że złożone i trudne jest ustalenie czy instancyjność postępowania może zostać wyprowadzona z prawa do sądu. Wykazano, iż prawo do sądu należy rozpatrywać w trzech płaszczyznach: prawa konstytucyjnego, norm proceduralnych oraz prawa o ustroju sądów. Może być wszakże rozpatrywane w trzech kontekstach: w ujęciu materialnym (możliwość prawnie skutecznej ochrony praw na drodze sądowej), formalnym (dostępność drogi sądowej w ogóle przez zagwarantowanie odpowiedniej procedury) oraz w aspekcie ustrojowym (wówczas prawo to określają cztery konstytucyjne przymioty sądu: niezawisłość, bezstronność, niezależność, i właściwość). Dokonana w monografii analiza, w obliczu rozbieżności w judykaturze, przesądziła o sformułowaniu wniosku, iż prawo do sądu wzmacnia istotę instancyjności i dopełnia ją jako zasadę postępowania sądowego.

Wielość instancji może bezpośrednio oddziaływać na czas trwania postępowania. Wykazano, że racjonalny ustawodawca może w szczególności tak ukształtować pierwszy etap postępowania odwoławczego (postępowanie międzyinstancyjne), aby nie tylko instancyjność nie powodowała przedłużenia się czasu trwania postępowania, ale przeciwnie zachowując prawa procesowe skarżącego możliwe było jego efektywne zakończenie przed sądem pierwszej instancji. Szczególne miejsce wśród istotnych instrumentów wpływających na sprawność postępowania odwoławczego zajmują autokontrola sądu I instancji, a także umorzenie postępowania kasacyjnego, w przypadku skutecznego cofnięcia skargi kasacyjnej przez stronę skarżącą.

Z uwagi na przyjęte założenie, zgodnie z którym istnienie postępowania międzyinstancyjnego zależne jest od wniesienia środka odwoławczego, w rozdziale drugim skoncentrowano się na problematyce systemu środków odwoławczych w postępowaniu sądownoadministracyjnym. Punktem wyjścia stała się kwestia zakresu przedmiotowego konstytucyjnego prawa do zaskarżenia, ze wskazaniem regulacji tego prawa w konstytucjach wybranych państw: Chorwacji, Macedonii, Słowenii, Albanii oraz Węgrzech. Wykazano, iż w postępowaniach sądowych prawo do zaskarżenia pierwszoinstancyjnych orzeczeń stanowi wzmocnienie i urealnienie prawa do sądu. Prawo do zaskarżania rozstrzygnięć wywodzi się z art. 78 Konstytucji RP i pozostaje w związku z art. 176 Konstytucji RP, gdyż rozpoznanie sprawy przez sąd drugiej instancji jest uzależnione od wniesienia środka zaskarżenia, przy czym ten ostatni przepis powinien być traktowany jako norma ustrojowa, dopełniająca art. 78 Konstytucji RP. Prawo do zaskarżenia nie może być utożsamiane z możliwością kwestionowania każdej czynności podejmowanej przez organ władzy publicznej w ramach toczącego się postępowania, gdyż dopuszczenie do zaskarżenia każdego orzeczenia byłoby niecelowe i sprzeczne z założeniami prakseologicznymi postępowania sądowego. W świetle art.

176 Konstytucji RP należy dopuścić wyłączenie zaskarżalności niektórych orzeczeń wypadkowych wydanych w toku postępowania. Niemniej zasada dwuinstancyjności powinna być zachowana w przypadku tych rozstrzygnięć incydentalnych, które dotyczą praw i obowiązków strony lub uczestników postępowania. W odniesieniu do rozstrzygnięć zamykających drogę do merytorycznego rozpatrzenia sprawy zasada zaskarżalności powinna mieć charakter bezwzględny.

Gwarantami realizacji prawa do sądu i prawa do zaskarżenia są instytucje zaskarzania orzeczeń sądowych. Jednak w doktrynie prawa oraz judykaturze brak jest jednolitości terminologicznej na określenie środków służących zaskarżeniu orzeczeń. Procesualiści wskazują na środki prawne, środki zaskarżenia oraz środki odwoławcze dokonując jednocześnie ich wewnętrznej klasyfikacji. W monografii zaznaczono, że rozróżnienie środków odwoławczych od środków zaskarżenia ma nie tylko wymiar teoretyczny ale i praktyczny. Chodzi wszakże nie tyle o semantykę, co skutek wniesienia środka prawnego. Zwrot "środki zaskarżenia" jest pojemny treściowo i zawiera w sobie także środki odwoławcze, których znamioną cechą jest dewolutywność właściwa dla instancyjności pionowej. Nadto potrzeba dystynkcji między środkami odwoławczymi oraz innymi środkami zaskarżenia zostaje w zasadzie przesądzona treścią norm procesowych. Uwzględniając poglądy przedstawicieli doktryny postępowania cywilnego oraz wskazywane przez nich klasyfikacje środków zaskarżenia dokonano ich transpozycji do postępowania sądownoadministracyjnego. Wszakże to właściwości środków przesądza o modelu kontroli instancyjnej przyjętej przez ustawodawcę dla tego postępowania, zaś ich dewolutywność stwarza ramy dla ukształtowania postępowania międzyinstancyjnego w postępowaniu sądownoadministracyjnym.

W omawianej monografii podjęto próbę udzielenia odpowiedzi na pytanie o aktualny model kontroli instancyjnej w postępowaniu sądownoadministracyjnym. Z tego powodu szczególnie ważką stała się problematyka istniejących w prawie modele kontroli instancyjnej. Zauważono, że ustawodawca pragnął stworzyć model, który byłby wypadkową konieczności zagwarantowania stronie prawa do skorzystania a ze zwyczajnych środków zaskarżenia, specyfiką kontroli sprawowaną przez sądy administracyjne, zagwarantowaniem sprawiedliwego rozstrzygnięcia przy jednoczesnym respektowaniu innych zasad, jak na przykład szybkość postępowania. Rezultatem zaś ostatnich reform procedury sądownoadministracyjnej jest zbliżenie postępowanie odwoławczego do wzorców charakterystycznych dla systemu apelacji.

Międzyinstancyjne postępowanie w postępowaniu sądownoadministracyjnym zostało omówione w rozdziale trzecim, który stanowi trzon monografii. Rozważania w pierwszej kolejności odnoszą się do kwestii zasadniczych takich jak: definicja i miejsce tego postępowania w postępowaniu sądownoadministracyjnym oraz jego zakres czasowy. Punktem wyjścia dla dalszych rozważań stało się zdefiniowanie postępowania międzyinstancyjnego w postępowaniu sądownoadministracyjnym. Podkreślono, że jest procedurą o charakterze niesamoistnym, w tym znaczeniu, że jego byt uzależniony jest od wniesienia dewolutywnego środka odwoławczego. Może być ujmowane w dwóch znaczeniach: szerokim lub wąskim. Jeżeli przyjąć, że międzyinstancyjność pełni funkcję prakseologiczną (instrumentalną) polegającą na tym, że normy regulujące ten etap postępowania mają charakter

celowościowy, przyczyniając się do podniesienia efektywności postępowania odwoławczego, wówczas międzyinstancyjność zostanie zawężona do obligatoryjnych czynności sądu, do których należy zaliczyć badanie dopuszczalności środka odwoławczego oraz orzeczenia mieszczące się w kompetencjach autokontrolnych wojewódzkich sądów administracyjnych i umarzające postępowanie odwoławcze, a także czynność procesowo-techniczna w postaci przesłania akt sprawy. *Sensu largo* postępowanie międzyinstancyjne w postępowaniu sądownoadministracyjnym jest ciągiem sformalizowanych, uporządkowanych, celowych i niejednorodnych czynności sądu oraz stron, stanowiących fundament dla optymalizacji prakseologii postępowania odwoławczego. Ze względu na ich kierunkowy charakter podejmowane są w ustalonym ciągu, przy czym niektóre z nich mają charakter obligatoryjny, inne potencjalny. Charakter czynności składających się na to postępowanie jest zdeterminowany przez podmiot, który je podejmuje. Dokonując ich analizy z tego punktu widzenia sądu należy wskazać na mające charakter orzecznicy (merytoryczne i wpadkowe), a także mające charakter techniczny.

Niezbędna stała się odpowiedź na pytanie o miejsce postępowania międzyinstancyjnego w postępowaniu sądownoadministracyjnym. W pierwszej kolejności podkreślono, że pomiędzy zakończeniem postępowania w pierwszej instancji a rozpoczęciem postępowania przed sądem drugo instancyjnym dokonywanych jest wiele czynności. Postępowanie sądownoadministracyjne przebiega, co do zasady, w sposób linearny, co oznacza, że poszczególne instancje następują bezpośrednio po sobie, przy zastrzeżeniu, że między zakończeniem postępowania w jednej a wszczęciem postępowania w kolejnej instancji dokonywane są czynności w ramach tzw. postępowania międzyinstancyjnego, stanowiącego swoistego rodzaju łącznik, pomost między instancjami. Jednocześnie podkreślono, że czynności sądu i uczestników postępowania po wydaniu orzeczenia są związane albo z wniesieniem środka odwoławczego, albo polegają na innych czynności sądu pierwszej instancji (np. postępowaniach rektyfikacyjnych). O postępowaniu międzyinstancyjnym w postępowaniu sądownoadministracyjnym w dosłownym tego słowa znaczeniu można mówić dopiero na skutek wniesienia środka odwoławczego. Zakres tego postępowania zasadniczo ogranicza się do wniosków wskazanych przez skarżącego, choć nieważność postępowania jest uwzględniana niezależnie od tego czy zostały podniesione. Skorzystanie przez stronę z przysługującego jej prawa do zaskarżenia orzeczenia wydanego przez sąd pierwszej instancji dla sądu skutkuje obowiązkiem ponownego autorytatywnego wypowiedzenia się w sprawie. Obowiązek ten przede wszystkim spoczywa na sądzie odwoławczym, choć ustawodawca wyposażył wojewódzki sąd administracyjny w instrument autokontroli.

W monografii odniesiono się do zwrotu "postępowanie międzyinstancyjne", podkreślając, że traktowanie go jako etap postępowania odwoławczego, jest możliwe w przypadku przyjęcia przez ustawodawcę systemu dewolutywnych środków odwoławczych, które kształtują pionową instancyjność. W przypadku środków o niedewolutywnym charakterze, tworzących warunki do zaskarżalności poziomej, ten etap postępowania winien nosić miano postępowania międzyzaskarżeniowego lub międzyodwoławczego a to ze względu na zachowanie swoistej czystości semantycznej wywołanej brakiem wyższej instancji.

Rozważyć można nadto nazwę postępowania zaskarżeniowego wewnątrzsądowego lub etapu międzyprocesowego, po to żeby nie rodzić wątpliwości stron, co do charakteru tego postępowania.

Postawiono pytanie o cezurę czasową postępowania międzyinstancyjnego w postępowaniu sądowoadministracyjnym. W odpowiedzi na nie wskazano, iż wniesienie środka odwoławczego dzieli postępowanie na etap stały – postępowanie międzyinstancyjne w sądzie pierwszej instancji i etap ewentualny, ale zasadniczy – w sądzie drugo instancyjnym. Skutkuje wszakże rozpoczęciem postępowania przed sądem *a quo* (wojewódzkim sądem administracyjnym), zaś przekazanie akt sprawy do Naczelnego Sądu Administracyjnego, rozpoczyna postępowanie przed sądem *ad quem*. Początek postępowania międzyinstancyjnego w postępowaniu sądowoadministracyjnym wyznaczony jest wniesieniem środka odwoławczego. Skuteczność tej czynności procesowej strony jest jednak uzależniona od uzyskania uzasadnienia orzeczenia. Momentem krańcowym postępowania międzyinstancyjnego, co do zasady, jest w postępowaniu sądowoadministracyjnym jest przekazanie środka zaskarżenia (skargi kasacyjnej lub zażalenia) wraz z aktami sprawy do NSA w celu jego rozpoznania. Niemniej Naczelny Sąd Administracyjny może w trybie art. 180 p.p.s.a. zwrócić skargę kasacyjną lub zażalenie sądowi pierwszej instancji w celu usunięcia dostrzeżonych braków, np. w celu uzupełnienia dostrzeżonego braku skargi kasacyjnej, poprzez wezwanie strony skarżącej do uiszczenia wpisu od skargi kasacyjnej. Rola NSA w takiej sytuacji polega także na badaniu poprawności przeprowadzenia postępowania międzyinstancyjnego przez wojewódzki sąd administracyjny. Z tego powodu o zakończeniu postępowania międzyinstancyjnego można mówić dopiero w przypadku skierowania sprawy przez sąd odwoławczy na rozprawę albo wyznaczenia terminu posiedzenia niejawnego w celu zakończenia sprawy uruchomionej na skutek wniesienia środka odwoławczego.

Kolejnym problemem z punktu widzenia rozważanych kwestii było wskazanie zakresu i charakteru czynności. W monografii wskazano, że postępowanie międzyinstancyjne prowadzone przez wojewódzki sąd administracyjny obejmuje czynności o charakterze sprawdzającym i przygotowawczym oraz czynności o charakterze merytorycznym, z zachowaniem takiej kolejności. Najpierw wszakże sąd sprawdza szeroko rozumianą dopuszczalność środka odwoławczego. Sprawdza spełnienie wymogów formalnych, fiskalnych, terminowość dokonania czynności zaskarżenia, a także jej dopuszczalność w konkretnej sytuacji procesowej w aspekcie podmiotowym i przedmiotowym. Zgodnie z § 57 ust.1 Regulaminu wewnętrznego urzędowania wojewódzkich sądów administracyjnych w razie wniesienia skargi kasacyjnej lub zażalenia przewodniczący wydziału orzeczniczego bada, czy środek odwoławczy odpowiada wymaganiom formalnym oraz czy został uiszczony wpis, a w razie potrzeby wzywa do usunięcia braków formalnych lub uiszczenia wpisu. Czynności sprowadzające kończą się wydaniem zarządzenia przez przewodniczącego o przekazaniu akt sprawy do sądu drugiej instancji albo odrzuceniem środka odwoławczego na posiedzeniu niejawnym. Dopuszczalność środka odwoławczego bada się przed jego merytorycznym rozpoznaniem przez wojewódzki sąd administracyjny w trybie autokontroli. Badanie środka odwoławczego zmierza do ustalenia, czy istnieją podstawy prawne i faktyczne do merytorycznej

oceny. Jeżeli brak jest możliwości rozpoznania merytorycznej skargi kasacyjnej czy zażalenia z innej przyczyny niż wniesienie tych środków po terminie lub nieuzupełnienie ich braków w terminie, należy uznać, iż są one niedopuszczalne. Na tym etapie dokonuje się jednak nie tylko kontroli formalnej ale także w ramach autoremedury wynikającej z art.179 a p.p.s.a. podejmowane są czynności merytoryczne, które oznaczają, że sąd pierwszej instancji pełni *sui generis* rolę sądu odwoławczego. Ustalenie przez wojewódzki sąd administracyjny spełnienia wszystkich przesłanek dopuszczalności środka odwoławczego kumulatywnie oraz niemożność wykorzystania uprawnień autokontrolnych nie wymaga wydania aktu procesowego, jakim jest postanowienie, lecz stanowi podstawę do rozpoczęcia kolejnej fazy postępowania odwoławczego przed Naczelnym Sądem Administracyjnym

Istotne z punktu widzenia prowadzonego wywodu było nadto wskazanie orzeczeń kończących postępowanie międzyinstancyjne w postępowaniu sądowoadministracyjnym. Wskazano, że może zakończyć się w sposób negatywny w dwóch przypadkach, tj. odrzucenia środka z powodu jego niedopuszczalności lub umorzenia postępowania. Pozytywne zakończenie postępowania międzyinstancyjnego, z punktu widzenia celu środka odwoławczego, oznacza, że wojewódzki sąd administracyjny zmienia zaskarżone orzeczenie w trybie autokontroli, o którym mowa w art. 179 a p.p.s.a., lub art. 195 § 2 p.p.s.a., przy czym nieważność postępowania może zostać wzięta pod uwagę po stwierdzeniu dopuszczalności środka albo stwierdzenia dopuszczalności środka odwoławczego i przekazuje akta sprawy do Naczelnego Sądu Administracyjnego.

Biorąc pod uwagę powyższe dokonano klasyfikacji czynności sądu pierwszej instancji w postępowaniu międzyinstancyjnym w postępowaniu sądowoadministracyjnym i wyodrębniono ich pięć zasadniczych grup: 1. badanie dopuszczalności środka odwoławczego, 2. wykorzystanie kompetencji autokontrolnych, o ile zachodzą przesłanki prawem określone, 3. orzeczenia wpływające na dalszy bieg postępowania odwoławczego, 4. podjęcie orzeczeń w kwestiach wypadkowych, 5. czynności procesowo - techniczne. Powyższe czynność można także podzielić na te, które mają charakter obligatoryjny, stały (badanie dopuszczalności środka odwoławczego i zakres kompetencji autokontrolnych) i fakultatywny, zmienny, ewentualny, zależny od konkretnej sytuacji procesowej (kwestie wypadkowe i zakres czynności procesowo- technicznych). Nadto czynności podejmowane w ramach postępowania międzyinstancyjnego można klasyfikować na te czynności, które są bezpośrednio związane ze złożonym środkiem odwoławczym oraz te, które są z nim związane w sposób pośredni takie jak odpowiednio przywrócenie terminu do wniesienia środka czy ustanowienie prawa pomocy. Bez wątplenia są one ze sobą ściśle powiązane, a ich zakres w konkretnej sprawie może być szerszy lub węższy, adekwatnie do zdarzeń procesowych. Powyższe ustalenia pozwoliły wskazać cechy właściwe dla postępowania międzyinstancyjnego w postępowaniu sądowoadministracyjnym do których zaliczono, to że : 1. występuje jako faza (etap) postępowania odwoławczego, wyłącznie przed sądem pierwszej instancji i w tym znaczeniu ma charakter autonomiczny, 2. ma charakter ewentualny, zależny od wniesienia dewolutywnego środka odwoławczego, nie jest samoistne, 3. występuje w pionowym modelu

instancyjności, 4. składa się z czynności procesowych sądu oraz stron postępowania o niejednolitej doniosłości prawnej, 5. dopuszcza zakończenie postępowania odwoławczego przed sądem pierwszej instancji bez naruszenia podstawowych zasad konstytucyjnych i procesowych, takich jak prawo do zaskarżenia i dwuinstancyjność postępowania, 6. pełni funkcję prakseologiczną odwoławczego postępowania sądowoadministracyjnego zarówno w ujęciu szerokim jak i wąskim, 7. nie jest wyraźnie wyodrębnione w systematyce ustawowej - Prawa o postępowaniu przed sądami administracyjnymi.

W rozdziale tym zwrócono uwagę na szereg problemów, wśród nich m.in. takie jak sposób i termin wniesienia środka odwoławczego na podstawie regulacji szczególnych, orzeczenia nieistniejące, wątpliwości dotyczące środka odwoławczego od postanowienia wydanego w trybie art. 55 § 1 zd. 2 p.p.s.a. czy przypadki w których w jednym postanowieniu wskazano dwie podstawy, które pozwalają na zastosowanie dwóch środków odwoławczych : zażalenia i skargi kasacyjnej, kontrowersje w orzecznictwie sądowym co do *gravamen* jako przesłanki dopuszczalności środka zaskarżenia, problem wniesienia skargi kasacyjnej od orzeczeń wydanych na podstawie art. 38 ust. 3 ustawy o ochronie informacji niejawnych, wpływ wniosku o przyznanie prawa pomocy na termin do wniesienia skargi kasacyjnej, naruszenie normy ustrojowej jako podstawa skargi kasacyjnej, zakresu naruszenia prawa procesowego, jako podstawy skargi kasacyjnej, początek kompetencji autokontrolnych sądu I instancji, tożsamość imienna składu orzekającego w trybie art. 179 a p.p.s.a., zaskarżalność orzeczenia sądu pierwszej instancji wydanego w trybie autokontroli, zawieszenie postępowania międzyinstancyjnego, cofnięcie środka odwoławczego w części, ocena przez sąd administracyjny I instancji odmowy sporządzenia skargi kasacyjnej z powodu nie zachowania zasady należytej staranności.

W rozdziale czwartym odniesiono się do regulacji postępowania sądowoadministracyjnego w zakresie postępowania międzyinstancyjnego czterech państw: Republiki Federalnej Niemiec, Austrii, Republiki Czeskiej oraz Republiki Słowackiej. Wybór wskazanych reżimów prawnych nie był przypadkowych, chodziło wszakże do wskazanie sposobów uregulowania tego etapu postępowania odwoławczego w państwach, w których inaczej lub podobnie wygląda instancyjność w postępowaniu sądowoadministracyjnym, do których doświadczeń często odwołuje się ustawodawca lub z którymi polskie sądownictwo administracyjne łączy wspólne uwarunkowania historyczne. Celem porównania regulacji innych państw było wskazanie podobieństw i zbieżności oraz różnic w zakresie przebiegu postępowania międzyinstancyjnego. Struktura poszczególnych punktów w tym rozdziale odpowiada systematyce problemów analizowanych w polskim porządku prawnym. Wskazano na niejednolity charakter środków prawnych w postępowaniu sądowoadministracyjnym, gdyż skarga kasacyjna w Republice Czeskiej oraz Republice Słowackiej ma charakter nadzwyczajny. W Austrii i Republice Czech środki te nie mają charakteru powszechnego, a ich możliwość wniesienia została ustawowo ograniczona. Zauważono nadto, że instancyjność postępowania sądowoadministracyjnego, związana z dewolutywnością środków odwoławczych, nie zawsze pozwala wyodrębnić fazę postępowania międzyinstancyjnego, i to bez względu na istnienie odrębnego sądownictwa. Zakres kompetencji sądu pierwszej instancji jest przy tym na

tyle zróżnicowany, że zasadniczo jedynym wspólnym mianownikiem analizowanych systemów jest czynność procesowo - techniczna w postaci przekazania akt sprawy, poza tym niemożliwym staje się wskazanie identycznych czynności sądu i skarżących w postępowaniu międzyinstancyjnym w postępowaniu sądownoadministracyjnym. Rola sądów pierwszoinstancyjnych albo została całkowicie zredukowana jedynie do czynności o charakterze technicznym bądź wyposażenie ich w kompetencje do badania poprawności formalnej wniesionego środka albo posiadają ograniczone kompetencje orzecznicze, które pozwalają zakończyć postępowanie kasacyjne bez ingerencji sądów wyższej instancji. Rekapitułując wskazano, że przyczyn tego stanu może być wiele, w tym duże znaczenie odgrywają uwarunkowania historyczne i długotrwałe tradycje sądownictwa administracyjnego, ale także kwestia obciążenia sądów pierwszoinstancyjnych sprawami z zakresu kontroli administracji publicznej.

Przeprowadzone w monografii rozważania pozwoliły na wskazanie wniosków oraz postulatów *de lege ferenda*, a wśród nich w pierwszej kolejności przyjdzie zauważyć, że problematyka postępowania międzyinstancyjnego w postępowaniu sądownoadministracyjnym ma charakter złożony i wielopłaszczyznowy. Nie może zostać ograniczona jedynie do rozważań wynikających z regulacji ustawy - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi, gdyż jest ona nierozzerwalnie z prawem ustrojowym oraz prawem materialnym. Po drugie postępowanie międzyinstancyjne w postępowaniu sądownoadministracyjnym jest procedurą o charakterze niesamoistnym, w tym znaczeniu, że jego byt uzależniony jest od wniesienia dewolutywnego środka odwoławczego. Stanowi ono pierwszy etap postępowania odwoławczego, za czym może przemawiać umiejscowienie go w systematyce ustawy, w regulacji działu IV p.p.s.a. zatytułowanego Środki odwoławcze. Po trzecie ustawowa regulacja postępowania międzyinstancyjnego w postępowaniu sądownoadministracyjnym została oparta na metodzie złożonej. Nadto jest to postępowanie o względnie skoncentrowanych graniach prawnej regulacji (art.173 - 179 a p.p.s.a. oraz art. 194 - 196 p.p.s.a.). Po czwarte na międzyinstancyjne postępowanie w postępowaniu sądownoadministracyjnym składa się ciąg sformalizowanych, uporządkowanych, celowych i niejednorodnych czynności sądu oraz stron, które mogą zostać sklasyfikowane według różnych kryteriów. Po piąte krytycznej uwagi wymaga niejednorodna terminologia przesłanki "oczywistości" uzasadniającej zastosowanie trybu autokontrolnego w postępowaniu kasacyjnym (podstawy skargi kasacyjnej są oczywiście usprawiedliwione) i zażaleniowym (zażalenie oczywiście uzasadnione). *De lege ferenda* należy postulować zmianę, która usunie wszelkie wątpliwości i przyczyni się do zachowania większej spójności w obrębie jednego aktu normatywnego przez zastosowanie jednolitej formuły owej oczywistości. Po szóste kolejny wniosek *de lege ferenda* należy zgłosić w stosunku do braku ustawowego wyraźnego wskazania zakazu ponownego zastosowania trybu autokontroli w przypadku zaskarżenia orzeczenia wydanego pierwotnie w tym trybie. Po siódme pozytywnej oceny wymaga zmiana ustawowa wynikająca z art. 177 § 3 - 6 p.p.s.a. zmieniony na skutek nowelizacji ustawy - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi z dnia 9 kwietnia 2015 r. Po ósme krytycznie należy ocenić brak regulacji wprost odnoszącej się do kwestii przekazania stronie opinii o braku podstaw do wniesienia skargi kasacyjnej, gdy została ona sporządzona z naruszeniem zasad należytej staranności. Po dziesiąte *de lege ferenda* należy zgłosić poszerzenie zakresu

spraw, które mogłyby zostać objęte zaskarżalnością poziomą. Po jedenaste ustawodawca wzorem regulacji austriackiej może rozważyć kwestię zrzeczenia się prawa do środka odwoławczego, co mogłoby przyczynić się do podniesienia efektywności postępowania sadowoadministracyjnego.

g) wskazania w jakim obszarze osiągnięcie naukowe stanowi znaczny wkład w rozwój nauk prawnych w dyscyplinie prawo

Monografia pt. " *Postępowanie międzyinstancyjne w postępowaniu sadowoadministracyjnym*" stanowi pierwsze w piśmiennictwie prawniczym usystematyzowane i kompleksowe opracowanie dotyczące tego etapu postępowania odwoławczego. Problematyka poszczególnych czynności tworzących to postępowanie była do tej pory analizowana *ad casum*, fragmentarycznie. Monografia stanowi wyczerpujące i wszechstronne opracowanie w którym zdefiniowano postępowanie międzyinstancyjne, wskazano na jego cezurę czasową, miejsce tego postępowania w postępowaniu sadowoadministracyjnym, a także czynności składające się na nie, dokonując zarówno ich klasyfikacji przy pomocy wielu kryteriów jak i dogłębnej analizy. Zgłoszono szereg postulatów *de lege ferenda*, które wyznaczają kierunek zmian legislacyjnych w celu usprawnienia całego postępowania, a w szczególności postępowania międzyinstancyjnego w postępowaniu sadowoadministracyjnym. Nadto wskazano na rozwiązania występujące w regulacjach prawnych innych państw europejskich prezentując nie tylko podobieństwa i różnice, ale także wskazując na regulacje, które z uwzględnieniem specyfiki polskiego postępowania sadowoadministracyjnego mogą zostać do niego recypowane.

4. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych

Pierwszą monografią po do doktoracie była publikacja zatytułowana *Nowe okoliczności i nowe dowody jako podstawa wznowienia ogólnego postępowania administracyjnego* (Sosnowiec, 2008, s.241) która stanowiła skróconą wersję problematyki podejmowanej w dysertacji oraz uwzględniała postulaty zgłaszane przez Recenzentów. Zasadniczym celem pracy była próba ustalenia zakresu przedmiotowego przesłanki wznowienia postępowania administracyjnego wskazanej w art. 145 par. 1 pkt 5 k.p.a., delimitacja nowych okoliczności i nowych dowodów jako podstawy uruchomienia tego trybu oraz przebiegu postępowania wznowieniowego. Punktem wyjścia dla dalszych rozważań w monografii stała się kwestia wadliwości postępowania wyjaśniającego, która stanowiła nadto przyczynek do późniejszej publikacji artykułu *Skutki wyjawienia nowych okoliczności i nowych dowodów w jurysdykcyjnym postępowaniu administracyjnym* (Administracja (Przem.), 2010, nr 2, s. 80-95) cytowanego w orzecznictwie sądowym¹. Zagadnienie wyjścia na jaw nowych okoliczności lub nowych dowodów należy wszakże odnieść do postępowania odwoławczego, uruchomianego w wyniku wniesienia przez uprawniony podmiot środka odwoławczego od rozstrzygnięcia nieostatecznego, oraz do wznowienia postępowania na podstawie art.145 § 1 pkt. 5 k.p.a., stanowiącego wyjątek od przyjętej w art.16 § 1 k.p.a. (*in fine*) zasady trwałości ostatecznej decyzji administracyjnej. Wyjście na jaw nowych okoliczności lub nowych dowodów, w zależności od etapu postępowania, skutkuje

¹ Pozycja I.Q pkt.1 zał. nr 6.

bądź koniecznością uzupełnienia postępowania dowodowego przez organ odwoławczy lub zleceniem tej czynności organowi pierwszoinstancyjnemu bądź też możliwością uruchomienia nadzwyczajnego trybu, tj. wznowieniem postępowania administracyjnego na podstawie art.145 § 1 pkt. 5 k.p.a. W obu jednak sytuacjach *novum* mające postać nowych okoliczności lub nowych dowodów nie może spowodować powstania nowej sprawy administracyjnej. Oznacza to, że granicą nowości w postępowaniu administracyjnym jest tożsamość sprawy, zarówno z punktu widzenia podmiotowego jak i przedmiotowego. Problemy sygnalizowane w monografii zostały następnie podjęte i pogłębione w opracowaniach artykułowych: *Ostateczność decyzji administracyjnej* / A. Ziółkowska, A. Gronkiewicz. // W: *Ewolucja prawnych form administracji publicznej : księga jubileuszowa z okazji 60. rocznicy Profesora Ernesta Knosali*. - Warszawa, 2008. - s. 379-391. Podniesiono w nim, że decyzja administracyjna, jako szczególna postać aktu administracyjnego, może być rozważana zarówno w aspekcie procesowym oraz materialnym. Przy czym przepisy k.p.a. określają procesowe pojęcie decyzji administracyjnej w odróżnieniu od materialnego znaczenia decyzji administracyjnej, które należy ustalać w oparciu o poglądy doktryny. Niezbędne jest dokonanie wyodrębnienia decyzji administracyjnych o charakterze ostatecznym oraz decyzji mających przymiot prawomocności, co ma istotne znaczenie ze względu na ich skutki prawne dla adresata oraz problematykę trwałości decyzji i domniemania ich ważności. Rozwinięcie tej problematyki stanowiło nadto przedmiot artykułu *Ostateczność a prawomocność decyzji administracyjnej* (*Zesz. Nauk. Wyż. Szk. Handl. im. Króla Stefana Batorego Piotrkow. Tryb.* - Nr 5 (2008), s. 19-34 , w którym wyraźnie podkreślono, że prawomocność rozpatrywana w aspekcie materialnym lub formalnym nie jest cechą przysługującą wszystkim decyzjom ostatecznym. W artykule *Formy wadliwości postępowania wyjaśniającego w ogólnym postępowaniu administracyjnym* (*Samorz. Teryt.* - 2009, nr 9, s. 62-73), stwierdzono, że postępowanie wyjaśniające jest jednym z najtrudniejszych etapów postępowania administracyjnego, gdyż pominięcie lub zlekceważenie jakiegokolwiek dowodu może skutkować wadliwością podjętej decyzji administracyjnej. Na jego prawidłowość duży wpływ ma jego zgodność z jedną z naczelných zasad postępowania administracyjnego jaką jest zasada prawdy obiektywnej, zwana niekiedy prawdą materialną, a jej naruszenie może skutkować jedną z postaci wadliwości tego etapu postępowania, która może wynikać z : nieprzeprowadzenia postępowania wyjaśniającego w ogóle lub nieprzeprowadzenia go w znacznej części, przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów oraz z pominięcia istniejących dowodów z powodu ich nieznanności przez organ prowadzący postępowanie. Ostatnia ze wskazanych form jest to dość specyficzną wadliwością, ponieważ o ile pozostałe uchybienia postępowania wyjaśniającego wynikają z działania organu , czy też jego braku, o tyle w takiej sytuacji nie można mówić o opieszałości organu, czy też o naruszeniu konkretnego przepisu, czy reguły postępowania. Niewiedza organu o dowodach istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy powoduje, że ich ujawnienie, skutkuje zaistnieniem nowości w postępowaniu, która powinna być uwzględniana przez organ odwoławczy, albo stanowić przesłankę do uruchomienia postępowania wznowieniowego. Z kolei w artykule zatytułowanym *Kontrowersje w orzecznictwie sądowym i doktrynie na tle art. 145 par. 1 pkt 5 k.p.a* (*Samorz. Teryt.* - 2008, nr 5, s. 51-59) podniosłam, że z semantycznego punktu widzenia treść art.145§1 pkt5 k.p.a. jest jasna i zgodnie z zasadą *clara non sunt interpretanda*, nie należałoby podejmować próby interpretowania tego przepisu. Za zasadne uznano jednak

ustalenie, czy do wznowienia ogólnego postępowania administracyjnego na podstawie wyżej wskazanej może dojść przy rozłącznym czy też łącznym wystąpieniem nowych okoliczności i /lub nowych dowodów. W konkluzji opowiedziano się za prymatem wykładni językowej i interpretacją wskazanego przepisu w sposób literalny, tzn. że przesłanką wznowienia postępowania administracyjnego jest albo występowanie nowych okoliczności albo wyjście na jaw nowych dowodów istniejących w dniu wydania decyzji, nie znanych organowi, który decyzję wydał, czyli *a verbis legis non est recedendum*.

Jestem nadto współautorem monografii *Organizacja pracy biurowej w administracji* (A. Ziólkowska, A. Gronkiewicz. - Katowice 2014, s.282, rec. Prof. zw. dr hab. Jan Szreniawski), będącej pierwszą kompleksową publikacją, łączącą problemy odnoszące się do zarządzania w administracji publicznej i nauki administracji (m.in. pojęcie struktury organizacyjnej administracji publicznej, typy struktur organizacyjnych, zasady organizacji stanowiska pracy, systemy kancelaryjne) z procedurą administracyjną (terminy załatwienia sprawy administracyjnej, rodzaje dokumentów, decyzja administracyjna, doręczenia, metryka sprawy administracyjnej, opłata skarbową, protokoły i sprawozdania czy postępowanie z dokumentacją z przypadku ustania działalności podmiotu będącego aktotwórcą lub jego reorganizacji, niejurysdykcyjnymi postępowaniami uproszczonymi) oraz szczególnymi problemami administracji publicznej związanymi z załatwianiem sprawy administracyjnej i wykonywaniem innych zadań z zakresu administracji publicznej (tj. z problemami prawa archiwalnego, ochroną informacji niejawnych, informatyzacją administracji publicznej, kontrolą administracji i odpowiedzialnością urzędnika). Publikacja spotkała się z dużym zainteresowaniem ze strony praktyków - urzędników, czego wyrazem były prośby o udostępnienie publikacji, która stała się cennym wsparciem merytorycznym pracy biurowej w organach administracji publicznej.

Prawo administracyjne współtworzą jego części: prawo materialne, prawo procesowe oraz prawo ustrojowe. Moje dotychczasowe badania naukowe i publikacje po doktoracie (85 publikacji²) wpisują się w tę triadę i choć niemożliwy jest ich ostry podział, gdyż badania naukowe w prawie administracyjnym muszą uwzględniać współlistnienie i wzajemne przenikanie tych norm, niemniej można wśród nich wyodrębnić trzy zasadnicze obszary tematyczne oraz dodatkowo publikacje z zakresu nauk o administracji:

a) autorstwo lub współautorstwo opracowań naukowych dotyczących materialnego prawa administracyjnego

Przedmiotem moich zainteresowań naukowych z tego zakresu były badania nad problemami dotyczącymi dostępu do informacji przede wszystkim publicznej, bezpieczeństwa publicznego, spraw społecznych, źródeł prawa administracyjnego, interdyscyplinarności zagadnień administracyjnych oraz wyzwań stawianych współczesnej administracji publicznej, które tworzą cykle tematyczne.

² Szczegółowy wykaz publikacji został zawarty z załączniku nr 5.

Zainteresowanie regulacją informacji publicznej zrodziło się w latach 2008-2016 i wynikało m.in. z potrzeb dydaktycznych i wykładu, jaki prowadziłam w Wyższej Szkole Handlowej w Piotrkowie Trybunalskim na ten temat. Badania nad jawnością administracji publicznej skutkowały w pierwszej kolejności artykułem *Regulacja dostępu do informacji publicznej* (Rocz. Adm. Prawa. - R. 7/8 (2008), s. 197-223). Podkreślono w nim, że prawo do informacji jest filarem transparentności życia publicznego. Stanowi wszakże niezaprzeczną wartość demokratycznego państwa prawa, a także posiada walor antykorupcyjny, i jest czynnikiem umożliwiającym obywatelom sprawowanie kontroli nad działalnością instytucji publicznych. Zauważono nadto, że prawo dostępu do informacji publicznej, jako publiczne prawo podmiotowe, nie stanowi jednak prawa bezwzględnego i podlega ograniczeniom wynikającym z regulacji ustawowej. W publikacji zasygnalizowano problem nadużywania prawa do informacji publicznej przez obywateli i potrzebę stworzenia mechanizmów prawnych, które stanowiłyby zabezpieczenie przed tym zjawiskiem, bez niweczenia przy tym samego prawa do informacji i jego istoty. W artykule *Informacja publiczna : zakres, dostęp i jego ograniczenia* (W: Współczesne problemy administracji publicznej : Ogólnopolska Konferencja Naukowa, 19 maja 2009 r. - Piotrków Trybunalski, 2009, s. 31-42) pogłębiono rozważania przede wszystkim o poglądy orzecznictwa sądowego, bowiem zakres informacji publicznej został jedynie przykładowo wskazany w ustawie, ale to orzecznictwo odgrywa istotne znaczenie w zakresie wskazania zakresu przedmiotowego udostępniania informacji w trybie u.d.i.p. Nadto wyraźnie podkreślono, że w praktyce udostępnianie informacji publicznych może stanowić źródło konfliktów oraz powodować zachowania patologiczne, zarówno po stronie organów zobowiązanych do umożliwienia dostępu do informacji jak i po stronie jednostki, stąd niezbędny jest katalog środków prawnych (administracyjnych i sądowych), który stanowiłby odpowiedź na te działania. W kolejnym opracowaniu zatytułowanym *Access to public information in the auxiliary units of local government : selected issues* (W: Local government in selected Central and Eastern European countries : experiences, reforms and determinants of development, red. K.Kuć- Czajkowska, M.W.Sienkiewicz - Lublin 2016, s. 167-180) zwrócono uwagę na wielość źródeł prawa dostępu do informacji publicznej którymi są zarówno akty prawa międzynarodowego, Konstytucja RP, ustawy jak i akty prawa miejscowego, w tym także statuty jednostek pomocniczych gminy, które odnoszą się do problematyki jawności działania. Ponadto, ze względu na tytuł opracowania zauważono, że pomimo tego, że jednostki pomocnicze gminy nie zostały wprost wymienione w art.4 u.d.i.p., to ustawa znajduje zastosowanie także w stosunku do nich, gdyż należą do organów władzy publicznej i również do organów tych jednostek odwołuje się art. 20 u.d.i.p. Są obowiązane udostępniać w trybie ustawy informacje publiczne, w zakresie w jakim realizują zadania gminy. W artykule wskazano na pewne wątpliwości w przypadku dostępu do imiennej listy obecności mieszkańców na zebraniu wiejskim a także co do zakresu udostępniania informacji na niektórych stronach BIP prowadzonych przez konkretne gminy w zakładkach jednostki pomocnicze. Do artykułów traktujących o informacji publicznej należy nadto zaliczyć ten zatytułowany *Środki prawne w ustawie o dostępie do informacji publicznej, Środki prawne w ustawie o dostępie do informacji publicznej* (W: Dostęp do informacji publicznej w Polsce i w Europie : wybrane zagadnienia prawne - Opole 2010, s. 361-376) . Zauważono w nim, iż *ratio legis* systemu środków prawnych o charakterze administracyjnym (odwołanie, wnioski o ponowne

rozpatrzenie sprawy) i sądowym (uregulowanych w ustawie prawo postępowaniu przed sądami administracyjnymi oraz kodeksie postępowania cywilnego) przewidzianych w ustawie o dostępie do informacji publicznych jest z jednej strony stworzenie gwarancji zapobiegających samowoli działania administracji publicznej, a z drugiej stworzenie mechanizmów dzięki którym obywatel nie czuje się bezradny wobec administracji stosującej przepisy ustawy. Jednocześnie uwypuklono hybrydowy charakter postępowania w sprawie dostępu do informacji publicznej po wydaniu decyzji odmawiającej dostępu do informacji.

Z problematyką informacji, choć w innym wymiarze pozostaje mój rozdział *Prawo pacjenta do udzielania informacji na temat jego zdrowia członkom rodziny* (W: Rodzina w prawie administracyjnym, red. A.Ziółkowska, A.Gronkiewicz, - Katowice 2015, s. 149-162), w którym podejmuję rozważania odnoszące się do informacji o charakterze prywatnym tj. informacji medycznej, uznając, że dostęp do informacji medycznej na temat zdrowia pacjenta stanowi z jednej strony ochronę prywatności a z drugiej bezpiecznikiem przed nieuprawnionym ich udostępnianiem przez osoby wykonujące zawody medyczne. W artykule omówiono trzy modele przekazywania informacji pacjentowi, zakresy realizacji obowiązku informacyjnego zależne od grupy pacjentów a także podkreślono obowiązek zachowania tajemnicy lekarskiej oraz wyjątki w tym zakresie. Zwrócono nadto uwagę na to, że obowiązek informacyjny nie ma charakteru bezwzględnego, a nadto, że na żądanie pacjenta lekarz nie ma obowiązku udzielać pacjentowi informacji, przy czym zrzeczenie powinno mieć charakter wyraźny i nie można go domniemywać, dlatego w takich przypadkach wzmianka o zrzeczeniu się prawa powinna znaleźć się w dokumentacji medycznej. Dokonano wskazania kręgu podmiotów, którym można udzielić informacji na temat zdrowia innej osoby, wyraźnie podkreślając, że to pacjent generalnie jest beneficjentem prawa do wiedzy na temat swego stanu zdrowia, i może nim rozporządzać w taki sposób, że upoważni lekarza do przekazywania informacji o nim innym osobom, w tym członkom rodziny, w sytuacjach określonych prawem. Niemniej pozyskanie informacji przez osobę upoważnioną ma w tym przypadku charakter wtórny.

Z kolei w opracowaniu *Znaczenie informacji w procesie kierowania w administracji publicznej* / A.Gronkiewicz, A. Ziółkowska. // W: Procesy kierowania w systemie administracji publicznej. - Rzeszów 2014, s. 129-138, Autorki w opracowaniu skoncentrowały się na jednym z aspektów komunikacji, tj. komunikacji wewnątrz organizacji, w szczególności zaś na przepływie informacji w procesach kierowania. Dokonano analizy problemu w dwóch kierunkach: kierownik – podwładni oraz odwrotnie. W konkluzji stwierdzono, że na właściwą komunikacji decydujący wpływ na struktura organizacyjna. Blokowanie przepływu informacji w płaszczyźnie tak wertykalnej jak i horyzontalnej nie sprzyja budowaniu zaufania, demobilizuje i ogranicza rozwój zawodowy pracowników administracji publicznej, co z kolei przekłada się na jej społeczną ocenę.

Udział w grantie międzynarodowym³, w związku z którym na Wydziale Prawa i Administracji U.Ś. stworzono specjalizację Bezpieczeństwo wewnętrzne na kierunku Administracja skierował moje zainteresowania badawcze w kierunku bezpieczeństwa. Rezultatem badań oraz prowadzonych studiów stały się trzy artykuły, a wśród nich *Bezpieczeństwo sanitarne na granicy państwa jako warunek zdrowia publicznego* (W: Kategoria bezpieczeństwa w prawnym wymiarze Unii Europejskiej, red. S.M. Grochalski - Dąbrowa Górnicza 2013, s. 147-158). Punktem wyjścia stał problem redefinicji granicy państwa w związku z pojawieniem się w przestrzeni prawa międzynarodowego Unii Europejskiej oraz termin "bezpieczeństwo" którego zakresem można objąć m.in. bezpieczeństwo sanitarne, jako element zdrowia publicznego. W opracowaniu wykazano, że na skutek akcesji do Unii Europejskiej organy celne oraz inne współdziałające z nimi, są obowiązane zagwarantować należyty poziom bezpieczeństwa nie tylko dla obywateli Polski ale również innych krajów członkowskich, między innymi przed zagrożeniami sanitarnymi, które w istotny sposób mogą wpływać na zdrowie publiczne obywateli. Zadanie to jest możliwe do zrealizowania poprzez zwiększenie znaczenia granicznych kontroli sanitarnych produktów przewożonych przede wszystkim z krajów spoza Unii Europejskiej. Istotną funkcję w tym zakresie pełni przede wszystkim Państwowa Inspekcja Sanitarna, której rolą jest utrzymanie bariery sanitarno-epidemiologiczną oraz współpraca inspektorów granicznych ze służbą celną. W zakończeniu zauważono, że na skutek globalizacji przed inspekcją sanitarną zostały postawione nowe wyzwania wynikające z takich zjawisk jak bioterroryzm, antybiotykoodporność patogenów. Z tego powodu w tym zakresie niezbędne wydaje się wypracowanie nowych sposobów przeciwdziałania, profilaktyki i informowania społeczeństwa, w celu zwiększenia bezpieczeństwa sanitarnego obywateli, gdyż istniejące środki i systemy mogą okazać się nieskuteczne. W opracowaniu *Społeczne formy wspierania administracji publicznej w zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego* (współautorstwo z Anną Gronkiewicz, W: Sprawność a legalność działania administracji publicznej w sferze ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego, red. P.Stanisław i in. - Lublin 2014, s. 657-672. Autorki wskazały, że sprawność działania administracji publicznej w sferze bezpieczeństwa i porządku publicznego, zwłaszcza w sferze ratownictwa górskiego oraz wodnego, jest możliwa do osiągnięcia poprzez współpracę z podmiotami społecznymi, zwłaszcza w obliczu wzrastającej aktywności turystycznej społeczeństwa. Podmioty realizujące zadania w omawianym zakresie to przede wszystkim stowarzyszenia mające status stowarzyszeń specjalistycznych, organizacje obywatelskie zrzeszające prawdziwych pasjonatów, które skutecznie wspierają wykonywanie zadań z zakresu bezpieczeństwa przez administrację publiczną. W konkluzji zauważano, że wyrazem zaufania państwa dla organizacji ratowniczych jest niewątpliwie włączenie ich do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego. W artykule zatytułowanym *Akty planowania w zakresie bezpieczeństwa lokalnego* (W: Administracja publiczna : aktualne wyzwania, red. L.Zacharko, A. Matan, D.Gregorczyk- Katowice 2015, s. 517-530) zwrócono uwagę na dwojaką prawidłowość: z jednej bowiem strony wśród wielu zadań współczesnej administracji publicznej ważne miejsce zajmuje zagwarantowanie obywatelom bezpieczeństwa, zarówno w skali całego kraju jak też

³ Pozycja I.A pkt.1 zał. nr 6.

lokalnie, na poziomie jednostek samorządu terytorialnego, z drugiej planowanie jest cechą administracji publicznej, która jest nakierowana na przyszłość. Jedną z form aktów planowania z zakresu bezpieczeństwa lokalnego są rządowe i lokalne programy prewencyjne, których w Polsce realizuje się ponad tysiąc. Na szczeblu lokalnym należą do nich także akty, których celem jest przeciwdziałanie zachowaniom aspołecznym (np. powiatowy program zapobiegania i zwalczania przestępczości czy gminne programy przeciwdziałania narkomanii). Kolejną grupę aktów stanowią lokalne plany zarządzania kryzysowego. W zakończeniu wskazano, że wielość realizowanych aktów planowania w zakresie bezpieczeństwa w skali kraju jest imponująca, ale ich skuteczność jest ciągle niewystarczająca. Lokalne programy są efektywniej wykonywane, gdyż stanowią odpowiedź na zagrożenia występujące w konkretnym miejscu wobec konkretnej grupy społecznej. Niemniej dla skuteczniejszej realizacji, konieczna jest partycypacja przedstawicieli społeczności lokalnych w zarządzaniu bezpieczeństwem.

Z zakresu badań obejmujących materialne prawo administracyjne warto przywołać monografie, które współredagowałam (z dr Anną Gronkiewicz), a które stanowią wyraz naszych interdyscyplinarnych zainteresowań badawczych związanych z problemami społecznymi regulowanymi przez tę gałąź prawa. Należą do nich *Administracyjnoprawne aspekty działalności kulturalnej : zagadnienia wybrane* / red. Anna Gronkiewicz, A. Ziółkowska. - Katowice 2016, s.415,(rec. dr. hab. Prof. UŁ. Z.Duniewska), a w niej również rozdział naszego autorstwa: *Kultura jako przedmiot zainteresowania prawa administracyjnego* / A.Gronkiewicz, A.Ziółkowska, s. 13-36. W monografii został wyraźnie podkreślony interdyscyplinarny charakter kultury, która stanowi przedmiot zainteresowania wielu dziedzin nauki: zarówno socjologii, historii, etnografii, kulturoznawstwa, filozofii prawa, jak i prawa (m.in. prawo administracyjne, prawo cywilne). Książka stanowi jednak pierwsze opracowanie w polskiej literaturze prawniczej, w którym z poszanowaniem poglądów prezentowanych w innych dziedzinach nauki, kompleksowo przeprowadzono analizę tytułowego zagadnienia z punktu widzenia regulacji administracyjnoprawnej *sensu largo*, wskazując zarówno na problemy związane z polityką administracyjną, finansowaniem kultury, formami organizacyjnymi działalności kulturalnej, ochroną zabytków, jak i procedurami administracyjnymi w sprawach imprez kulturalnych. Wskazany zakres stanowi zatem połączenie rozważań wielopłaszczyznowych, od aksjologicznych, przez regulowane przez prawo administracyjne materialne, ustrojowe po kwestie administracyjnych postępowań szczególnych, co czyni publikację kompletną. W rozdziale wprowadzającym wyraźnie wskazano na klasyfikację aktów normatywnych należących do prawa administracyjnego podkreślając, że nie ma ona ani charakteru wyczerpującego, ale obejmuje najważniejsze akty prawne istotne dla funkcjonowania kultury, ani ostrego, gdyż poszczególne grupy aktów normatywnych przenikają się wzajemnie i uzupełniają. Nadto wskazano na szeroki wachlarz podmiotów realizujących zadania z zakresu kultury od organów centralnych, przez samorządowe, na organizacjach pozarządowych kończąc. Podkreślono rolę polityki kulturalnej, która nie powinna polegać wyłącznie na administrowaniu funduszami, ale wymaga wypracowania jej założeń uwzględniających funkcje kultury, takie jak funkcja integracyjna, funkcja adaptacyjna czy funkcja socjalizacyjna, czyniąc obywateli bardziej kreatywnym dzięki szerszym kompetencjom kulturowym. Drugą monografią zakotwiczoną w

przedmiotowym polu badawczym jest *Rodzina w prawie administracyjnym* / pod red. A. Ziółkowskiej i A.Gronkiewicz. - Katowice 2015, s. 419 (rec. dr hab. prof. UO S.Niecki) i rozdział naszego autorstwa *Rodzina w prawie administracyjnym - prolegomena*. Książka stanowi kompleksową i nowatorską publikację traktującą o rodzinie i jej członkach przez pryzmat rozwiązań administracyjnych. Rozważania w niej zawarte koncentrują się wokół sześciu problemów związanych z narodzinami i opieką nad dzieckiem, oświatą i prawem medycznym, wsparciem materialnym i niepieniężnym rodziny oraz problemami szczegółowymi takimi jak: procedura „niebieskiej karty”, gminny zespół interdyscyplinarny, zaświadczenie o zawarciu związku małżeńskiego / partnerskiego za granicą oraz wybrane problemy z zakresu prawa administracyjnego dotyczące rodziny w innych systemach prawnych, co czyni publikację zupełną. W tym samym nurcie badawczym mieści się monografia pt. *Administracyjnoprawny status osób starszych* / red. A. Gronkiewicz, A. Ziółkowska, Katowice 2014, s. 250, (rec. dr hab. Prof. UO S.M.Grochalski), która stanowi pionierską publikację, koncentrującą się wokół problematyki starzenia się społeczeństwa z perspektywy prawnej, w szczególności zaś prawa administracyjnego, w której omówiono problemy polityki państwa wobec osób starszych, uprawnienia osób starszych w sferze socjalnej i zdrowotnej oraz działania aktywizujące osoby starsze. W następstwie tej publikacji w literaturze prawnej pojawiły się inne książki o podobnej tematyce.

Moje naukowe zainteresowanie problemami społecznymi zaowocowały nadto dwoma innymi publikacjami. Po pierwsze w opracowaniu pt. *W stronę rodziny - nowe kierunki rozwoju polityki administracyjnej na przykładzie instytucji asystenta rodziny : zagadnienia wybrane* / A. Gronkiewicz, A.Ziółkowska. // W: Stan i kierunki rozwoju nauk administracyjnych. - Wrocław 2014, s. 331-341 Autorki zauważyły, że polityka rodzinna stanowi część polityki społecznej i jest skierowanych do różnych grup rodzin. Współcześnie coraz częściej rodzina -stanowiąca dotąd przedmiot zainteresowania prawa prywatnego- staje się istotna także dla prawa publicznego, w tym prawa administracyjnego. Szczególnego znaczenia w tym zakresie nabiera rola asystenta rodziny, stanowiącego wsparcie dla rodzin dysfunkcyjnych w wykonywaniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Egzegeza regulacji normatywnej pozwoliła postawić tezę, że pełni on przy tym szereg ról od opiekuńczej, przez doradczą, wychowawczą, aż po motywującą - aktywizującą. Z kolei w opracowaniu zatytułowanym *Rzecznik Osoby Bezdomnej jako forma pomocy bezdomnym* (W: Pozasądowa ochrona praw i wolności jednostki : instytucje, standardy, efektywność. - Częstochowa 2014, s. 103-113), zauważyłam, że administracja publiczna realizując funkcję świadcząca powinna m.in. zapobiegać bezdomności oraz udzielać wsparcia osobom dotkniętym tym problemem. Co prawda państwo stworzyło katalog instytucjonalnej pomocy bezdomnym, jednak skutecznie wspierane jest w tym zakresie przez organizacje społeczne, w tym przez Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta Koło Gdańskie, które w latach 2008-2011, realizowało w ramach Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy dla Organizacji Pozarządowych projekt znany jako „Rzecznik Osoby Bezdomnej”. Rzecznik nie był jednak quasi-ombudsmanem, stojącym na straży praw osób bezdomnych, a jego zadania, z założenia, miały wykraczać poza ramy standardowej pomocy bezdomnym i stanowić uzupełnienie tych, które są realizowane w ramach pomocy społecznej. W konkluzji podkreślono, że pomimo tego, iż jego działania

charakteryzowały się odformalizowaniem, brakiem biurokracji i łatwym dostępem, projekt zakończył się wraz z końcem środków ze źródeł zewnętrznych.

Interdyscyplinarność zainteresowań badawczych widoczna jest w szczególności w moich dwóch publikacjach. W artykule pt. *Organizacja zbiorowego zarządu prawami autorskimi lub praw pokrewnych w świetle ustawy o stowarzyszeniach* (W: Przegląd dyscyplin badawczych, pokrewnych nauce prawa i postępowania administracyjnego - Lublin 2010, s. 713-724), w pierwszej kolejności podniosłem, że problemy prawa autorskiego mają charakter wielopłaszczyznowy i mogą być rozważane zarówno przez pryzmat prawa prywatnego (w szczególności prawa cywilnego, np. w zakresie udzielani licencji) jak też prawa publicznego (np. prawa administracyjnego – np. funkcjonowanie organizacji zbiorowego zarządu prawami autorskimi czy forma prawna zatwierdzania tabel wynagrodzeń przez Komisję Prawa Autorskiego). Konstrukcją prawną wykazującą hybrydowy charakter, wskazujący na interdyscyplinarność polegającą na wzajemnym przenikaniu prawa prywatnego i prawa publicznego, w świetle ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych są organizacje zbiorowego zarządu prawami autorskimi i prawami pokrewnymi jako stowarzyszenia, których status określa się według ustawy Prawo o stowarzyszeniach, a jednocześnie należą one do kategorii stowarzyszeń kwalifikowanych, z uwagi na konieczność uzyskania zezwolenia Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego na ich prowadzenie i realizację zadań z zakresu ochrony praw autorskich i praw pokrewnych. W konkluzji wskazano, że potrzeba funkcjonowania tego typu podmiotów spełnia postulat jego racjonalności, przede wszystkim dlatego, że zbiorowy zarząd ułatwia obrót prawami autorskimi. W artykule zatytułowanym *Sankcje administracyjne w korporacjach zawodowych w odniesieniu do samorządów zaufania publicznego* / A. Gronkiewicz, A. Ziółkowska. // W: Sankcje administracyjne : blaski i cienie. - Warszawa 2011, s. 202-217 Autorki zwróciły uwagę na to, że pojęcie sankcji administracyjnej może być rozumiane w sposób wąski (sankcja administracyjna *sensu stricto*) lub w sposób szeroki (sankcja administracyjna *sensu largo*). W tym drugim zakresie mieszczą się także sankcje dyscyplinarne wynikające z odpowiedzialności dyscyplinarnej lub zawodowej. Przy czym w ramach sądownictwa dyscyplinarnego wymierzane są sankcje dyscyplinarne mające charakter administracyjno-represyjny, zaś samą odpowiedzialność dyscyplinarną (zawodową) można uznać za swoisty rodzaj odpowiedzialności. Jednocześnie trudno jednoznacznie przesądzić o ich charakterze (można odpowiedzialność tę zaliczyć do sfery prawa karnego lub sfery prawa administracyjnego). Katalog stosowanych kar wynikających z przepisów korporacyjnych jest zróżnicowany, a skutkiem zastosowanej sankcji administracyjnej jest dolegliwość natury osobistej, majątkowej, ekonomicznej a nawet moralnej. Rekapitułując, wskazano, że przyjęty aktualnie model sądownictwa dyscyplinarnego w niewielkim stopniu służą realizacji pieczy sprawowanej przez samorządy zawodowe w celu ochrony interesu publicznego.

Zainteresowanie badawcze zagadnieniami źródeł prawa administracyjnego znalazło odzwierciedlenie w dwóch publikacjach. W opracowaniu pt. *O znaczeniu zwyczajaju w prawie administracyjnym według koncepcji Jerzego Stefana Langroda* / A. Ziółkowska, A. Gronkiewicz. // W: Teoria instytucji prawa administracyjnego : księga pamiątkowa Profesora Jerzego Langroda. - Paryż 2011, s. 465-475 osią

rozważań stało się podkreślenie, iż zwyczaj nie posiada uzasadnienia tetycznego lecz uzasadnienie aksjologiczne, stanowiąc jedynie fakt społeczny cechujący się powtarzalnością. Wskazano na zwyczaje występujące w innych dziedzinach prawa oraz klasyfikacje zwyczaju w oparciu zróżnicowane kryteria. Uwzględniając relację zwyczaju do obowiązującego prawa wyodrębniono zwyczaj *secundum legem*, zwyczaj *praeter legem* i zwyczaj *contra legem*, pozytywny i negatywny, a także zwyczaj administrowanych i zwyczaj administrujących. Zwrócono uwagę, że zwyczaj wydaje się być punktem wyjściowym dla prawa zwyczajowego, gdyż może stanowić podstawę dla prawa zwyczajowego, a w prawie publicznym, zwłaszcza w płaszczyźnie prawa administracyjnego, pełni rolę wspierającą i uzupełniającą normę ustawową. *Ratio legis* odwołania się ustawodawcy do zabiegu polegającego do odesłania pozasystemowego jest uelastycznienie procesu stosowania prawa. W wyniku analizy obowiązujących przepisów, wyróżniono cztery grupy aktów normatywnych odsyłających do zwyczaju do których należą: podanie do publicznej wiadomości aktów prawnych (w tym dotyczących podmiotów zewnętrznych oraz działania między organami), informacje niewładcze skierowane do administrowanych, komunikowanie się ze stronami postępowania w sprawie aktów stosowania prawa i innych czynności, czynności wobec administrowanych w toku postępowania administracyjnego. W konkluzji podniesiono, że zwyczaj może pełnić w prawie administracyjnym dwie podstawowe funkcje: po pierwsze współlistnieje i uzupełnia prawo stanowione, po drugie oddziałuje na sposób interpretacji przepisów prawa powszechnie obowiązującego.

Z kolei w rozdziale podręcznika *Administracja : prawo administracyjne : część ogólna* / pod red. J.Blicharz, L. Zacharko, Katowice, 2018, omówiłam kwestie związane ze źródłami prawa administracyjnego, w szczególności zaś problem prawa jako instrumentu sterowania administracją publiczną, zasady tworzenia prawa, Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej, międzynarodowe źródła prawa, rozporządzenia, zasady ogłaszania aktów normatywnych, a także kontrolę aktów normatywnych.

Ważne miejsce wśród publikacji z zakresu prawa administracyjnego zajmują te odnoszą się do kwestii wyzwań stawianych współczesnej administracji publicznej w zakresie realizacji prawa do dobrej administracji oraz potrzeby informatyzacji administracji publicznej. Należy do nich opracowanie pt. *Prawo do dobrej administracji w ujęciu Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej* (W: Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej : polityka, etyka prawo. - Częstochowa 2010, s. 191-206) oraz *O potrzebie realizacji postulatów "dobrej administracji" : wybrane zagadnienia* (Zesz. Nauk. - Górnośl. Wyz. Szk. Handl. Katow. - Nr 37 (2008), s. 16-30). W efekcie analizy problemów z zakresu prawa do dobrej administracji ustaliłam, że realizacja praw materialnych dokonywana jest przez prawa proceduralne, a jednym z nich jest prawo do dobrej administracji jako proceduralne prawo człowieka. Jego treść jest pojemna i obejmuje przede wszystkim prawo do obiektywnego, rzetelnego załatwienia sprawy w rozsądnym terminie, prawo do obrony, prawo dostępu do swoich akt. Co prawda w polskim porządku prawnym powyższe znajdują swoje odzwierciedlenie w przepisach kodeksu postępowania administracyjnego, niemniej niezbędna dalsza standaryzacja działania administracji publicznej, także jako rezultat europeizacji prawa administracyjnego. Przejawem wskazanego zjawiska jest proces informatyzacji administracji publicznej, na który wskazano w

artykule pt. *Informatyzacja administracji na tle regulacji o e-podpisie* (Administracja (Przem.). - 2008, nr 1, s. 166-198). Podstawowym celem wprowadzenia regulacji prawnej w omawianym zakresie stało się zwiększenie intensywności rozwoju elektronicznego kontaktu obywatela z urzędem. Niemniej już od początku obowiązywania ustawy pojawiło się wiele trudności, w tym brak gotowości administracji publicznej na przyjmowanie korespondencji sygnowanej e-podpisem, czy wysokie koszty związane z wdrożeniem e-podpisu. Wskazano na zalety nowych rozwiązań, do których należy nie tylko ograniczenie osobistego stawiennictwa jednostki w urzędzie do minimum, a przez to oszczędność jego czasu, ale także standaryzacja procedur oraz podnoszenie jakości i efektywności usług świadczonych przez administrację publiczną.

b) autorstwo lub współautorstwo opracowań naukowych dotyczących procesowego prawa administracyjnego

W obszarze publikacji z zakresu procesowego prawa administracyjnego należy wskazać na dwa zakresy: odnoszące się do wybranych problemów i instytucji ogólnego postępowania administracyjnego oraz do administracyjnych postępowań szczególnych.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę na współredagowaną przeze mnie pierwszą w literaturze prawniczej po wielkiej nowelizacji k.p.a. z 2017 r. monografię *Nowe instytucje procesowe w postępowaniu administracyjnym w świetle nowelizacji Kodeksu postępowania administracyjnego z dnia 7 kwietnia 2017 roku*, Katowice 2017, s.437 (rec. dr hab. prof. Politechniki Warszawskiej R.Suwał). Dokonując analizy najpierw projektu nowelizacji, a potem samej ustawy nowelizującej po akceptacji przez nas tematów, treść monografii została wypełniona artykułami naukowymi odnoszącymi się m.in. do: ponaglenia, milczenia, posiedzenia w trybie współdziałania, mediacji, kar administracyjnych czy współpracy europejskiej. Znalazł się w nim także artykuł mojego autorstwa pt. *Decyzja kasacyjna powodująca przekazanie sprawy do ponownego rozpatrzenia organowi I instancji (art. 138 par. 2 k.p.a. i art. 138 par. 2a k.p.a.) w nowelizacji Kodeksu postępowania administracyjnego z dnia 7 kwietnia 2017 roku*, s. 313-332. Analiza obowiązujących przepisów oraz orzecznictwa sądowego pozwoliła postawić tezę, że decyzja kasacyjna (art.138 § 2 k.p.a.), stanowi swoistego rodzaju wyłom zarówno w odniesieniu do zasady dwuinstancyjności wyrażonej w art. 15 k.p.a., gwarantującej dwukrotne merytoryczne rozstrzygnięcie sprawy administracyjnej tożsamej podmiotowo-przedmiotowo, przez dwa różne organy administracji publicznej jak i w stosunku do zasady szybkości postępowania (art. 12 k.p.a.), gdyż skutkiem decyzji kasacyjnej jest odsunięcie w czasie ostatecznego załatwienia sprawy. Decyzja ta jest nadto rozstrzygnięciem procesowym, które nie kształtuje stosunku materialno prawnego, a przesłanki jej wydania ewoluowały od czasu rozporządzenia z 1928 r. aż po ostatnią nowelizację kodeksu postępowania administracyjnego. W konkluzji podkreślono, że nadużywanie rozstrzygnięć kasacyjnych i związane z tym „przerzucanie” postępowania z organu do organu nie sprzyja realizacji zasady szybkości postępowania administracyjnego(art. 7 k.p.a.), pogłębiania zaufania obywateli do organów państwa (art. 8 k.p.a.) a wręcz przeciwnie stanowi wypatrzenie zasady dwuinstancyjności postępowania (art. 15 k.p.a.). Stąd wprowadzenie sprzeciwu od decyzji kasacyjnych do sądu

administracyjnego może stanowić istotny krok w kierunku powstrzymania tej niekorzystnej praktyki organów odwoławczych.

Początkowo moje szczególne zainteresowania naukowe w zakresie ogólnego postępowania administracyjnego koncentrowały się wokół problematyki postępowania dowodowego i wyjaśniającego, co w zaowocowało następującymi publikacjami z tego zakresu: *Zasada prawdy obiektywnej w ogólnym postępowaniu administracyjnym* (Jurysta (Warsz.). - 2008, nr 9, s. 11-15), *Foreign document in the administrative proceedings* (W: Free movement of goods and persons across the Polish - Czech - Slovak borders : legal differences and similarities. - Katowice 2012, s. 240-249), *Ogłędziny w ogólnym postępowaniu administracyjnym i w postępowaniach szczególnych* (Stud. Praw. KUL. - 2010, nr 2/3, s. 121-129), *Świadek i jego zeznanie w ogólnym postępowaniu administracyjnym* (Stud. Praw. KUL. - 2008, [nr] 3, s. 99-111), *Biegły i jego opinia w ogólnym postępowaniu administracyjnym* (Zesz. Nauk. Wyz. Szk. Handl. im. Króla Stefana Batorego Piotrkow. Tryb. - Nr 4 (2008), s. 139-152). Obszary badawcze wskazane powyżej charakteryzuje model badawczy oparty każdorazowo na systemowym przedstawieniu danej płaszczyzny badań (m.in. w publikacjach szczegółowo opisujących wybrane zagadnienie badawcze) , jak i następującej po niej analizie bezpośrednio z nimi związanych instytucji i zagadnień. Celem przyjęcia takiego modelu było nie tylko uzyskanie efektu *stricte* badawczego w wymiarze naukowym, ale również wykazanie przydatności praktycznej prowadzonych badań naukowych w zakresie wskazanych środków dowodowych.

W zakresie instytucji procesowych uregulowanych w kodeksie postępowania administracyjnego przedmiotem mojego szczególnego zainteresowania badawczego uczyniłam trzy problemy. Po pierwsze w artykule pt. *Odmowa wszczęcia ogólnego postępowania administracyjnego* (W: Nowe problemy badawcze w teorii prawa administracyjnego. - Wrocław 2009, s. 887-897) podniosłam, że s światle analizowanych wówczas regulacji kodeksu postępowania administracyjnego nie istniały przepisy odnoszące się do zarówno do formy w jakiej organ wszczyna postępowanie w I i II instancji, jak i formy w jakiej odmawia wszczęcia. Wyjątek w tym zakresie stanowił jedynie art. 31 § 2 k.p.a. – wszczęcie na wniosek organizacji społecznej, art.149 § 2 i 3 k.p.a. – forma wszczęcia i odmowy wznowienia postępowania administracyjnego oraz art.157 § 3 k.p.a.- odmowa stwierdzenia nieważności decyzji. Pomimo tego, że kodeks nie przewidywał formy odmowy wszczęcia postępowania, regulacje występowały w przepisach szczególnych prawa materialnego. Postawiono tezę, że brak regulacji prawnej w omawianym zakresie, wynikał z tego, że ustawodawca dał organowi administracyjnemu bogaty wachlarz innych rozwiązań tj. pozostawienie podania bez rozpoznania, zwrot podania lub przekazanie go do właściwego organu. *De lege ferenda* zgłoszono, zrealizowany aktualnie postulat, wprowadzenia do kodeksu postępowania administracyjnego regulację odnoszącą się do formy odmowy wszczęcia postępowania w zwykłym trybie, wzorem ordynacji podatkowej w postaci postanowienia. Po drugie w artykule zatytułowanym *Zmiana i uchylenie decyzji ostatecznej na podstawie art. 154 i 155 k.p.a. : ewolucja poglądów w doktrynie i judykaturze* (W: Kodyfikacja postępowania administracyjnego na 50-lecie k.p.a. - Lublin 2010, s. 959-967) wskazałam, że tytułowe uchylenie i zmiana decyzji ostatecznej to nadzwyczajne tryby postępowania, mające na celu usunięcie z

obrotu prawnego decyzji administracyjnej prawidłowej czy też zawierającej wady istotne niekwalifikowane. Efektem prowadzonych studiów i analiz było stwierdzenie, że regulacja prawna odnosząca się do dopuszczalności weryfikacji decyzji administracyjnej na podstawie art. 154 i art.155 k.p.a. przeszła ewolucję z punktu widzenia określenia „nabycia” lub „braku nabycia” prawa na podstawie decyzji. Nabycie praw odnosi się to do sfery prawa materialnego i stosunku prawnego nawiązanego w wyniku autorytatywnej konkretyzacji prawa. Ochronie podlegają jednak jedynie „prawa słuszenie nabyte”, a przez takie należy rozumieć prawa nabyte zgodnie z prawem w sensie przedmiotowym. Postawiono tezę, że nie można mówić o słusznym nabyciu, jeżeli doszło do niego w skutek błędu lub zaniedbania. Weryfikacja decyzji w trybie art.154 k.p.a. odnosi się do decyzji ostatecznych i jest oparta na uznaniu administracyjnym. W przypadku weryfikacji decyzji w trybie art.155 k.p.a. dodatkową przesłanką uzależniającą zastosowanie tego trybu jest zgoda strony, która z jednej strony stanowi gwarancję ochrony praw nabytych, a z drugiej – musi zostać wyrażona w sposób wyraźny. Po trzecie w opracowaniu pt. *Metryka sprawy administracyjnej jako nowa instytucja postępowania administracyjnego* / A. Gronkiewicz, A.Ziółkowska. // W: Jednostka wobec władczej ingerencji administracji publicznej. T. 2. - Częstochowa 2013, s. 85-93 Autorki wskazały, że wprowadzona nowelizacją kodeksu postępowania administracyjnego z 2011 r. metryka sprawy administracyjnej jako dodatkowa czynność procesowo – techniczna, miała pogłębić gwarancje bezstronności postępowania i stanowić wyraz obowiązującej w postępowaniu administracyjnym zasady pisemności. Powinna odzwierciedlać przebieg postępowania, poprzez wskazanie osób dokonujących czynności w postępowaniu i samych czynności, które miały istotne znaczenie dla sprawy, z pominięciem tych o charakterze technicznym, przez co zwiększyć transparentność udziału poszczególnych urzędników w procesie wydania decyzji administracyjnych. Wielość wyłączeń zakładania metryki, wynikająca z Rozporządzenia Ministra Administracji i Cyfryzacji z dnia 9 marca 2012 r. w sprawie rodzaju spraw, w których obowiązek prowadzenia metryki sprawy jest wyłączony, rodzi jednak poważne wątpliwości co do realizacji celu, jaki chciał zrealizować ustawodawca wprowadzając nowy rodzaj czynności procesowo – technicznej do procedury administracyjnej.

Istotną rolę w dorobku naukowym zajmują publikacje składające się na drugi obszar badawczy procedury administracyjnej tj. administracyjne postępowania szczególne. Zainteresowanie tymi zagadnieniami znalazło odzwierciedlenie w dziewięciu publikacjach. W publikacji zatytułowanej *Postępowanie w sprawie obligatoryjnego utrwalania przebiegu imprezy masowej* (W: Administracyjnoprawne aspekty działalności kulturalnej : zagadnienia wybrane. - Katowice 2016, s. 241-256). W pierwszej kolejności podkreśliłam, że rejestracja przebiegu imprezy masowej, co do zasady, zależy od organizatora i w takich przypadkach może to robić za pomocą dowolnych urządzeń (art. 11 ust.1 u.b.i.m.). Sytuacja zmienia się w przypadku obowiązku rejestracji *ex lege* (impreza masowa podwyższonego ryzyka) lub na podstawie decyzji wojewody (art. 11 ust. 4 i art. 12 u.b.i.m.). W artykule opisano charakter współdziałania wojewody przy podejmowaniu decyzji w trybie art. 11 ust. 4, wskazując przy tym, że prawną podstawą współdziałania jest w tym przypadku ustawa materialna, czyli u.b.i.m. ale procedura współpracy następuje na zasadach określonych w art. 106 k.p.a. Wyraźnie zasygnalizowano deficyty w zakresie regulacji ustawowej, jak np.

brak terminu do uzgodnienia lub wyrażenia opinii. Podjęto nadto próbę określenia charakteru tej decyzji wojewody wydanej na podstawie art. 11 ust. 4 u.b.i.m., wskazując, że z punktu widzenia materialnego ma ona charakter zewnętrzny, nakazujący, sformalizowany, wydawana jest z urzędu, bez woli adresata oraz ma charakter rzeczowy i może wiązać się z dużymi nakładami finansowymi dla właściciela lub zarządcy obiektu związanymi z koniecznością wyposażenia go urządzenia umożliwiające monitoring.

Przedmiotem kolejnego opracowania wpisującego się w to pole badawcze są *Postępowania w sprawie organizacji i zakazu imprezy artystyczno-rozrywkowej na podstawie ustawy o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej* (W: Administracyjnoprawne aspekty działalności kulturalnej : zagadnienia wybrane. - Katowice 2016, s. 199-213). Analiza regulacji ustawowej wskazuje, że nie każda impreza zwykła jest reglamentowana i wymaga uzyskania zezwolenia. Dotyczy to w szczególności takich imprez, które są: 1. organizowane na terenie prywatnym, 2. nie mają charakteru ogólnodostępnego, 3. liczba udostępnionych miejsc uczestnikom jest mniejsza, niż wynikałoby to z u.b.i.m., 4. w czasie imprezy nie zostaje zajęty pas ruchu drogowego. Pozostałe rodzaje imprez związane są z obowiązkami organizatora o dwojakim charakterze: formalnym - polegającym na obowiązku zgłoszenia imprezy oraz technicznym (ograniczone czasowo i terytorialnie) – tj. odpowiednie przygotowanie miejsca imprezy. W artykule stwierdziłam, że postępowanie w sprawie organizacji imprezy artystyczno-rozrywkowej ma charakter hybrydowy, w wyniku którego organizator nie otrzymuje zezwolenia, rozumianego jako akt administracyjny, zawierający dozwoleństwo jej przeprowadzenia. Jednocześnie zauważyłam, że co prawda wniesienie zawiadomienia, nie powoduje wszczęcia postępowania administracyjnego w sprawie wydania decyzji zezwalającej na przeprowadzenie imprezy, jednak może powodować wszczęcie z urzędu postępowania w sprawie wydania decyzji o zakazie jej przeprowadzenia, o ile zachodzą przesłanki określone ustawowo. W konkluzji podkreślono, że postępowanie odwoławcze od decyzji zakazującej organizacji imprezy artystyczno-rozrywkowej jest postępowaniem szczególnym w stosunku do regulacji zawartej w kodeksie postępowania administracyjnego, gdyż następuje w nim modyfikacja regulacji k.p.a. w zakresie terminów.

W artykule pt. *Decyzja wojewody w sprawie przerwania imprezy masowej : (art. 34a Ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych* (W: Bezpieczne państwo. Bezpieczny obywatel. Bezpieczna Unia Europejska. - Dąbrowa Górnicza 2016, s. 61-72) podkreśliłam, że liczne kompetencje w tym zakresie bezpieczeństwa posiada wojewoda, i mieści się w nich możliwość wydania decyzji o przerwaniu imprezy masowej na podstawie art. 34 a ustawy o bezpieczeństwie imprez masowych. Jej wydanie jest dopuszczalne w przypadku kumulatywnego spełnienia trzech pozytywnych przesłanek ustawowych. W artykule stwierdzałam, że decyzja wydawana przez wojewodę w omawianym zakresie następuje jako rezultat administracyjnego postępowania kontrolnego, które zaliczane jest do hybrydowych postępowań administracyjnych. W zakończeniu wskazałam na niedoskonałość regulacji prawnej dotyczącej przerwania imprezy masowej przez wojewodę. Wiele w niej niedopowiedzeń i brak precyzyjności, które w praktyce mogą budzić i budzą poważne wątpliwości interpretacyjne, jak chociażby forma decyzji, i co jest tego konsekwencją, sposób zapoznania się uczestników z jej treścią.

Odzwierciedleniem prowadzonych studiów w omawianym zakresie jest także publikacja zatytułowana *Zakaz przeprowadzenia zgromadzenia publicznego* (W: Wolność - bezpieczeństwo - obywatel : studium administracyjnoprawne. - Dąbrowa Górnicza 2015, s. 141-156). Punktem wyjścia stało się stwierdzenie, że w ustawie Prawo o zgromadzeniach ustawodawca w odniesieniu do zgromadzeń publicznych przyjął model rejestracyjny (notyfikacyjny) bez wydawania decyzji w tym zakresie. Jeżeli jednak jego cel lub odbycie sprzeciwiają się niniejszej ustawie lub naruszają przepisy ustaw karnych wówczas organ gminy w formie decyzji administracyjnej zakazuje jego przeprowadzenia. Podkreśliłam jednocześnie, że przesłanki wydania tej decyzji budzą wiele wątpliwości zarówno w doktrynie jak i orzecznictwie sądowym. Z kolei postępowanie zmierzające do jej wydania jest szczególnym postępowaniem administracyjnym, a sama decyzja z punktu widzenia materialnego prawa administracyjnego należy do kategorii aktów administracyjnych związanych oraz konstytutywnych, zakazujących i zewnętrznych.

W artykule pt. *Wznowienie postępowania podatkowego na podstawie art. 240 par. 1 pkt 5 ordynacji podatkowej w świetle judykatury* (Samorz. Teryt. - 2011, nr 3, s. 64-73) podkreśliłam, że w postępowaniu podatkowym będącym szczególnym postępowaniem administracyjnym ustawodawca przewidział instytucję wznowienia postępowania podatkowego jako trybu nadzwyczajnego, jednocześnie najczęstszą przyczyną uruchomienia tego trybu jest przesłanka wskazana w art. 240 § 1 pkt 5 o.p. Istotne jest przy tym, żeby wskazana pozytywna przesłanka wznowienia charakteryzowała się trzema cechami: po pierwsze: nowe okoliczności faktyczne lub nowe dowody muszą mieć istotne znaczenie dla sprawy podatkowej, po drugie: muszą istnieć w dniu wydania decyzji ostatecznej, i po trzecie: nie były znane organowi podatkowemu, który wydał decyzję. Przedstawiony przegląd orzecznictwa w zakresie omawianej przesłanki wznowienia postępowania podatkowego pozwolił postawić tezę o praktycznych trudnościach jej stosowania. W problematykę postępowania podatkowego wpisuje się nadto artykuł pt. *Kontrola społeczna w postępowaniu podatkowym na przykładzie organizacji społecznej : kilka uwag dyskusyjnych* / A. Ziółkowska, A. Gronkiewicz. // W: Kontrola podatkowa, skarbowa i celna : wyzwania teorii i praktyki. - Warszawa 2013, s. 99-113, w którym Autorki wskazały na kontrolę społeczną jako przejaw idei społeczeństwa demokratycznego. Wyraźnie podkreśliłyśmy, że w postępowaniu podatkowym, będącym postępowaniem szczególnym autonomicznym wobec postępowania administracyjnego ogólnego może brać także udział organizacja społeczna jako strona postępowania (art. 133 o.p.) albo jako uczestnik postępowania na prawach strony (art. 133 a o.p.). Jednocześnie organizacje społeczne będąc podatnikami są obowiązane do uiszczania takich podatków jak: podatek dochodowy od osób prawnych, podatek od nieruchomości, podatek od towarów i usług, podatek od spadków i darowizn. Zaś jej udział jako uczestnika na prawach strony jest możliwy, gdy zostaną spełnione kumulatywnie trzy przesłanki: uzyska zgodę osoby mającej przymiot strony postępowania, jej udział uzasadniony będzie celami statutowymi oraz interes publiczny będzie przemawiał za udziałem organizacji w postępowaniu. W zakończeniu zauważyłyśmy, iż udział organizacji społecznej w postępowaniu podatkowym daje jej z jednej strony bezpośrednią możliwość sprawowania kontroli społecznej, a z drugiej pośrednią możliwość uruchomienia

kontroli sądowej w odniesieniu do rozstrzygnięć podatkowych. Pokłosem pogłębienia problematyki związanej z udziałem organizacji społecznych w postępowaniach administracyjnych jest opracowanie zatytułowane *Udział organizacji społecznych w ogólnym postępowaniu administracyjnym, w administracyjnych postępowaniach szczególnych oraz postępowaniu sądownoadministracyjnym jako wyraz instytucjonalizacji społeczeństwa obywatelskiego* / A. Ziółkowska, A. Gronkiewicz. // W: Jakość działania administracji publicznej a jakość życia społeczeństwa : wybrane aspekty prawne i społeczne. - Radom 2012, s. 427-456. Autorki prezentują w nim pogląd, że organizacje społeczne stanowią fundamentalną formę aktywności obywateli, za pomocą której mogą sprawować kontrolę społeczną administracji publicznej wykorzystując szereg uprawnień procesowych, w które je wyposażono tak w postępowaniu administracyjnym (ogólnym i szczególnym), egzekucyjnym jak i sądownoadministracyjnym. Przy czym w postępowaniach szczególnych najczęściej występują w charakterze strony lub uczestnika na prawach strony, w administracyjnym postępowaniu egzekucyjnym jest jednym z uczestników tego postępowania obok wierzyciela i zobowiązanego, nadto może występować w roli zobowiązanego (o ile z materialne normy prawa administracyjnego nakładają na nią obowiązki) i związku z tym korzystać z całego wachlarza środków prawnych, a także może być uznana za osobę trzecią, legitymowaną do żądania wyłączenia spod egzekucji zajętych, a należących do niej rzeczy lub praw majątkowych. W postępowaniu patentowym, przedstawiciele organizacji społecznych mogą udzielać pomocy twórcom projektów. Analiza przykładowych postępowań szczególnych oraz postępowania sądownoadministracyjnego dokonana przez pryzmat udziału w nich organizacji społecznych pozwala twierdzić, że możliwości procesowe organizacji w tych procedurach są ograniczone w stosunku do postępowania ogólnego, jurysdykcyjnego postępowania administracyjnego.

W opracowaniu *Zezwolenie na nabycie nieruchomości przez cudzoziemców : ewolucja regulacji prawnej instytucji* (W: Granice państwa jako granice jurysdykcji w Unii Europejskiej. - Dąbrowa Górnicza 2012, s. 97-122), w pierwszym rzędzie wskazałam, iż problematyka nabywania nieruchomości przez cudzoziemców w trybie ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców jest przykładem materii interdyscyplinarnej: cywilno-administracyjnej. Nadto nabywanie nieruchomości przez cudzoziemców w oparciu o ustawę z 1920 r., która przeszła ewolucję w zakresie przesłanek stanowiących podstawę do wydania zezwolenia, ma niewątpliwie reglamentacyjny charakter. Wyraźnie wskazałam, iż uzyskanie zezwolenia na nabycie nieruchomości przez cudzoziemca jest postępowaniem administracyjnym, które toczy się według zasad określonych w kodeksie postępowania administracyjnego z odpowiednimi zmianami wynikającymi z ustawy o nabywaniu nieruchomości przez cudzoziemców. Postępowanie to ma charakter co najmniej dwuetapowy: faza administracyjna (uzyskanie zezwolenia) i faza cywilna (zawarcie w formie aktu notarialnego umowy nabycia nieruchomości), przy czym pierwsza ze wskazanych faz może obejmować wydanie promesy. W konkluzji stwierdziłam, że zezwolenie na nabycie nieruchomości jest zaliczane do kategorii *conditiones iuris* przejścia własności nieruchomości na cudzoziemca. Jej nabycie bez wymaganego prawem zezwolenia powoduje nieważność czynności *ex lege*. Rozwinięcie i pogłębienie tej problematyki nastąpiło w artykule pt. *Funkcja reglamentacyjna administracji publicznej w zakresie nabywania nieruchomości przez cudzoziemców* / A. Ziółkowska, A. Gronkiewicz. // W: Władztwo administracyjne : administracja publiczna

w sferze imperium i w sferze dominium. - Rzeszów 2012, s. 791-804, w którym Autorki akcentowały funkcję reglamentacją administracji w zakresie kształtowania stosunków społecznych i gospodarczych przez wydawanie zezwolenia na nabycie nieruchomości przez cudzoziemca. Postawiliśmy tezę, że reglamentacja nabywania nieruchomości przez cudzoziemców powoduje, że czynność prawna nabycia nieruchomości poprzedzona jest podwójną procedurą administracyjną, która ma przymiot przedcywilny.

Z kolei w artykule *pt. Ochrona prywatności w postępowaniu zmierzającym do wydania poświadczenia bezpieczeństwa : w świetle ustawy o ochronie informacji niejawnych* (W: Problemy z sądową ochroną praw człowieka. T. 1. - Olsztyn 2012, s. 633-650) osiã rozważań stała się teza, iż udostępnianie informacji niejawnych na skutek przeprowadzenia postępowania wyjaśniającego zakończonego wydaniem poświadczenia bezpieczeństwa oraz spełnienia pozostałych przesłanek ustawowych, stanowi swoistego rodzaju kompromis między interesem publicznym a prawem do prywatności podmiotu, którego to postępowanie dotyczy. W opracowaniu omówiono postępowanie sprawdzające, które na mocy art. 3 u.i.n., toczy się na podstawie kodeksu postępowania, z pewnymi wyjątkami, co czyni go postępowaniem hybrydowym, oraz zakres podmiotowy i przedmiotowy tego postępowania a także jego cel, czyli ustalenie, czy osoba sprawdzana daje rękojmię zachowania tajemnicy. Podkreślono nadto, że zakres postępowania sprawdzającego w świetle ustawy o ochronie informacji niejawnych bardzo głęboko ingeruje w sferę prywatności podmiotów podanych tej procedurze. W konkluzji wyraźnie stwierdziłam, że ustawodawca jednak wzmocnił pozycję takiej osoby poprzez możliwość wprowadzenia prawa do odwołania oraz wyposażenie jej w legitymację do złożenia skargi do sądu administracyjnego na odmowę wydania poświadczenia bezpieczeństwa.

c) autorstwo lub współautorstwo opracowań naukowych dotyczących ustrojowego prawa administracyjnego

Moje publikacje odnoszące się do prawa ustrojowego administracyjnego tworzą dwie grupy: pierwsza odnosząca się do organów administracyjnych i administrujących oraz druga traktująca o samorządzie terytorialnym.

Przedmiotem badań naukowych w pierwszym zakresie uczyniłam problematykę agencji. W rezultacie współredagowałam pierwszą w literaturze prawniczej monografię traktując o problematyce agencji, jako podmiotów wymykających się klasycznej definicji organu administracji publicznej, zatytułowaną *Agencje i podmioty podobne w strukturze administracji publicznej* / red. A. Gronkiewicz, A.Ziółkowska. - Katowice 2013, s.247, (rec. Prof. dr hab. L.Zacharko). Pomimo tego, że na kategorię agencji składa się niejednolita grupa jednostek organizacyjnych, których wspólnym mianownikiem jest wykonywanie rozmaitych zadań publicznych o charakterze specjalistycznym, szczegółowej analizie poddano wybrane agencje, dokonano ich klasyfikacji, wskazano na formy działania oraz sposób sprawowania nadzoru, podkreślając jednocześnie, że nie jest możliwe jednolite rozumienie instytucji agencji w prawie administracyjnym. Kontynuację badawczą w tym zakresie stanowią *Agencje w strukturze administracji publicznej na przykładzie Polskiej Agencji Zeglugi Powietrznej* / A. Gronkiewicz, A.Ziółkowska //

W: Struktury administracji publicznej : metody, ogniwa, więzi. T. 1. - Rzeszów 2016. - S. 205-222. Podkreślając pojawienie się w rezultacie transformacji ustrojowej w strukturze administracji publicznej agencji, jako podmiotów administrujących, Autorki wskazały na przyczynę powołania tytułowej agencji (tj. rezultat przystąpienia Polski do Unii Europejskiej i struktur EUROCONTROL), jej charakter prawny (jest zaliczana do agencji rządowych, co przekłada się m.in. na sposób nadzoru nad nią, powołanie Prezesa Urzędu Lotnictwa Cywilnego) strukturę organizacyjną Polskiej Agencji Żeglugi Powietrznej, realizowane przez nią zróżnicowane zadania, w szczególności zaś te dotyczące poprawy sprawności i efektywności zadań z zakresu bezpieczeństwa żeglugi powietrznej w polskiej przestrzeni powietrznej.

Zainteresowanie zagadnieniami ombudsmińskimi i quasi-ombudsmińskimi znalazło odzwierciedlenie w trzech publikacjach: we wspomnianym wyżej artykule na temat Rzecznika Osoby Bezdomnej, a także w rozdziale zatytułowanym *Główny Inspektor Sanitarny* (W: Instytucje ombudsmińskie w Polsce : wybrane zagadnienia., red. A.Gronkiewicz - Częstochowa 2013, s. 237-266) oraz *Instytucja skargi do Europejskiego Rzecznika Praw Obywatelskich* (W: Status prawny obywatela Unii Europejskiej. - Dąbrowa Górnicza 2011, s. 63-86). Obszary badawcze wskazane powyżej charakteryzuje model badawczy oparty każdorazowo na systemowym przedstawieniu danej płaszczyzny badań (w publikacjach szczegółowo opisujących wybrane zagadnienie badawcze), analizie warstwy normatywnej oraz orzecznictwa sądowego jak i następującej po niej analizie bezpośrednio z nimi związanych instytucji i zagadnień. Celem przyjęcia takiego modelu było nie tylko uzyskanie efektu *stricte* badawczego w wymiarze naukowym, ale również wykazanie przydatności praktycznej prowadzonych badań naukowych w zakresie omawianych Rzeczników.

Publikacja pt. *Wpływ prawa unijnego na działalność wybranych inspekcji* / A. Ziółkowska, A. Gronkiewicz. // W: Dziesięć lat polskich doświadczeń w Unii Europejskiej : problemy prawnoadministracyjne. T. 1. - Wrocław 2014, s. 711-724 z jednej strony stanowiła kontynuację badań nad inspekcjami, ale z drugiej wiązała się bezpieczeństwem na granicy państwa, które stanowiło przedmiot innego opracowania. Punktem wyjścia stała się kwestia związania prawem unijnym, która to zasada odnosi się przede wszystkim do organów stosujących prawo, w tym organów zaliczanych do policji administracyjnej oraz proces europeizacja prawa administracyjnego. Dokonany przegląd inspekcji (Państwowa Inspekcja Sanitarna, Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa, Inspekcja Transportu Drogowego, Inspekcja Ochrony Środowiska) pozwolił na stwierdzenie w konkluzji, że skutkiem europeizacji inspekcji w Polsce jest umocnienie oraz rozbudowa istniejących struktur, rozwój koncepcji sieciowej administracji a także modyfikacja istniejących norm, powstanie nowych instytucji i procedur oraz wymuszenie pewnych standardów traktowania obywatela przez administrację, zaś celem nadrzędnym jest dopasowanie działań administracji do współczesnych zagrożeń.

Wyrazem zainteresowania naukowego oraz rezultatem badań nad funkcjonowaniem samorządu terytorialnego są publikacje z tego zakresu. W artykule zatytułowanym *Realizacja zadań dotyczących sportu przez gminy* (W: Zadania publiczne : podmioty - uwarunkowania prawne - potrzeby społeczne -

Częstochowa 2016, s.159-176) podkreśliłam, że współcześnie sport, jako dobro publiczne, stał się elementem polityki społecznej. Zadania dotyczące wspierania obywateli w dążeniu do zdrowego trybu życia przybierają różne formy i są przedmiotem troski tak administracji rządowej jak też administracji samorządowej, która wykorzystuje w tym zakresie instrumenty prawne przewidziane przede wszystkim w ustawach o samorządzie gminnym, sporcie, o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz partnerstwie publiczno-prywatnym. Tworzenie warunków sprzyjających rozwojowi sportu stanowi podstawową formę wspierania sportu przez gminy, co może przejawiać się w usuwaniu barier prawnych i prawno-organizacyjnych, finansowych oraz infrastrukturalnych i może polegać na inwestowaniu w powstawanie boisk osiedlowych, pozyskiwaniu publicznych środków na budowę ścieżek rowerowych, skate parków, siłowni na świeżym powietrzu, gdzie amatorsko można uprawiać sport, udzielaniu dotacji celowych dla klubu sportowego, ustanowieniu i finansowaniu okresowych stypendiów sportowych oraz nagród wyróżnień dla osób fizycznych za osiągnięte wyniki sportowe, powierzaniu zadań z zakresu sportu na podstawie art. 19 a ust. 3 na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie i uchwały właściwej rady gminy. W konkluzji podkreślono, że realizacja zadań w zakresie sportu ma swoje prawne podstawy zarówno w prawie powszechnie obowiązującym, jak i w prawie miejscowym, a także że praktyka funkcjonowania samorządu terytorialnego pokazuje, że nie wystarczające jest korzystanie jedynie z form władczych w zakresie realizacji zadań i coraz częściej istnieje potrzeba korzystania z instytucji prawa cywilnego, co jednak należy oceniać pozytywnie, gdyż skuteczność gmin w omawianym przedmiocie pozwala społeczności lokalnej rozwijać się sportowo, a w dalszej perspektywie tworzy nadzieję na spadek zachorowań na choroby cywilizacyjne. W opracowaniu zatytułowanym *Odpowiedzialność administracji publicznej za zadania w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi na przykładzie izb wytrzeźwień : wybrane zagadnienia* / A. Gronkiewicz, A.Ziółkowska // W: *Odpowiedzialność administracji i w administracji*. - Warszawa 2013, s. 395-416 Autorki podniosły, że zasadniczo odpowiedzialność stanowi przedmiot zainteresowania innych gałęzi prawa (głównie prawa karnego, cywilnego lub prawa pracy). Pojęcie to, może być jednak także analizowane w związku z naruszeniem norm prawa administracyjnego materialnego (odpowiedzialność podmiotu administrującego lub adresata działań administracji), norm ustrojowych oraz zadaniowych. Wskazano także, że administracja publiczna ponosi odpowiedzialność za realizację nałożonych na nią zadań, w tym, tych związanych z tzw. funkcją świadcząca, na przykład w związku z prowadzeniem izb wytrzeźwień, które realizują zarówno zadania opiekuńcze i medyczne. Przywołując ocenę Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu w zakresie działania polskich izb wytrzeźwień ocenione je negatywnie. Wskazano jednocześnie na przyczyny takiej oceny, które mają różne źródło od przyczyn legislacyjnych (brak kompleksowych rozwiązań w zakresie profilaktyki i leczenia odwykowego czy nieprzystające do rzeczywistości przepisy obejmujące sposób postępowania z osobami nietrzeźwymi) po praktykę stosowania obowiązujących przepisów i społeczne podejście do osób nadużywających alkoholu.

Problemy związane w udziałem podmiotów spoza struktury administracyjnej w realizacji zadań zostały podjęte w trzech opracowaniach. W artykule *Współpraca administracji samorządowej z organizacjami*

pozarządowymi jako forma współdziałania jednostek samorządu terytorialnego z podmiotami niepublicznymi / A. Ziółkowska, A. Gronkiewicz // W: *Formy współdziałania jednostek samorządu terytorialnego* - Warszawa 2012, s. 35-51. Autorki jednoznacznie wskazały, iż rozrost zadań wykonywanych przez samorząd terytorialny rodzi potrzebę współpracy z podmiotami spoza struktury administracji publicznej. Przy czym współdziałanie administracji samorządowej z organizacjami pozarządowymi może mieć różnoraki charakter: zapobiegawczy albo reaktywny i być zorganizowaną według dwóch modeli: angielskiego lub niemieckiego. Pierwszy z nich opiera się na zleceniu zadań publicznych w drodze wyboru poprzez otwarty przetarg, z kolei model niemiecki opiera się na współpracy (a nie konkurencji). W opracowaniu podkreślono, że w Polsce zasady współpracy jednostek samorządu terytorialnego z organizacjami pozarządowymi określone są w art. 5 ust 3 u.o.d.p.p.i.o.w. i zasadniczo mogą występować w dwóch formach: finansowej i pozafinansowej (merytorycznej) polegającej na wzajemnym informowaniu się, konsultacjach oraz tworzeniu wspólnych zespołów. Niemniej współpraca ta napotyka na szereg barier o charakterze: legislacyjnym, administracyjnym, ekonomicznym i społecznym. Kontynuacja badań nad problematyką partycypacji w samorządzie terytorialnym zaowocowała artykułem pt. *Komisje, zespoły, rady jako forma partycypacji obywateli w samorządzie terytorialnym* / A. Gronkiewicz, A. Ziółkowska // W: *Partycypacja społeczna w samorządzie terytorialnym*. - Warszawa 2014, s. 280-304. Autorki zauważyły w nim, że pełna realizacja zasady subsydiarności w samorządzie terytorialnym pozwala na budowanie społeczeństwa obywatelskiego, które świadomie współuczestniczy w procesie wykonywania zadań publicznych. Partycypacja administrowanych w proces administrowania, obok współuczestniczenia (zwłaszcza w zakresie administracji planującej) w wykonywaniu zadań publicznych, może przybierać również formę tzw. decyzji czy działań kolektywnych podejmowanych w ramach zespołów czy komisji eksperckich bądź przy udziale ciał opiniodawczo-doradczych, stanowiąc przy tym formę harmonizacji interesów. Stwierdzono nadto, że partycypacja obywateli widoczna jest m.in. w gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych czy zespole do spraw przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zaliczanych do szeroko rozumianych organów władzy publicznej, a także w radach zatrudnienia czy społecznych radach do spraw osób niepełnosprawnych nieposiadające takiego statusu.

Zainteresowanie naukowe przedmiotem działalności legislacyjnej przyczyniło się do opracowania artykułu zatytułowanego *Ekologia jako przedmiot działalności legislacyjnej organów samorządu terytorialnego* / A. Gronkiewicz, A. Ziółkowska // W: *Legislacja administracyjna: teoria, orzecznictwo, praktyka* - Warszawa 2012, s. 445-462, w którym Autorki jako cel postawiły wykazanie realizacji konstytucyjnej zasady zrównoważonego rozwoju w aktach prawnych stanowionych przez organy samorządu terytorialnego, w świetle rosnącej świadomości ekologicznej społeczeństwa. Wskazano na uchwały stanowiące akty prawa miejscowego mające za przedmiot problematykę ekologiczną podejmowane są w oparciu o ustawę Prawo o ochronie środowiska, ustawę o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, uchwały odnoszący się do szeroko rozumianej ekologii o charakterze fiskalnym. Podkreślono, iż problematyka szeroko rozumianej ekologii może i stanowi zarówno przedmiot prawa lokalnego jak i innych planistycznych przejawów działalności administracji publicznej.

d) autorstwo lub współautorstwo publikacji z zakresu nauki administracji

Ostatnia grupa publikacji wpisuje się w obszar badawczy jakim jest polityka administracyjna oraz problemy administracji publicznej. Wyrazem zainteresowania naukowego pierwszym ze wskazanych są dwa opracowania. W artykule *Polityka administracyjna w zakresie ochrony zdrowia* (W: *Polityka administracyjna* Rzeszów 2008, s. 869-877) podkreśliłam, że polityka zdrowotna stanowi istotną część polityki społecznej. Jej efektywność jest uzależniona jest od określenia konkretnych celów oraz zadań, które powinny być konsekwentnie realizowane. Polityka ochrony zdrowia jest wykonywana w ramach przyjętego przez państwo jednego z czterech modeli systemu ochrony zdrowia, który zawiera zespół priorytetów wraz z określeniem metod i środków ich realizacji, w tym liczne prozdrowotne programy profilaktyczne. W konkluzji wskazano, że szereg reform przeprowadzonych omawianym zakresie nie wydaje się być w pełni zadawalającymi, przede wszystkim z powodu braku planu naprawczego dotyczącego reformy finansowania tego systemu. Z kolei w artykule *La politique administrative envers les personnes menacées d'exclusion sociale : une contribution aux réflexions sur ce thème / A.Ziółkowska, A. Gronkiewicz // W: Les problèmes théoriques de la science administrative. - Bruxelles : International Institute of Administrative Sciences, 2012, s. 347-358* Autorki podkreśliły, że wyodrębnienie nauki o polityce administracyjnej i nauki administracji jest o tyle trudne, że obie dziedziny przenikają się wzajemnie, tworząc monolit, co jest szczególnie widoczne w zakresie polityki administracyjnej dotyczącej działań zmierzających do zapobiegania zjawisku wykluczenia społecznego. Wskazano nadto na przyczyny ekskluzji społecznej do których zaliczono, nie tylko ubóstwo lecz także chorobę, przynależność do mniejszościowej grupy narodowej, wiek i wykształcenie. W zakresie działania zmierzającego do przeciwdziałania powstawaniu zjawiska wykluczenia społecznego oraz likwidacji jego negatywnych konsekwencji wskazano na politykę administracyjną o charakterze społecznym wynikającą z funkcjonowania Unii Europejskiej, a także politykę administracyjną realizowaną w kraju zarówno na szczeblu rządowym jak i samorządowym (w formie programów, strategii i planów) oraz na rolę jaką pełnią w omawianej płaszczyźnie organizacje pozarządowe.

W zakresie problemów w administracji istotne miejsce zajmuje publikacja pt. *Patologie w administracji publicznej : przyczyny i próby przeciwdziałania* (W: *Patologie w administracji publicznej. - Warszawa 2009, s. 194-204*). W pierwszej kolejności podniosłam, że choć problematyka patologii w administracji publicznej ma charakter wielopłaszczyznowy, możliwe jest wskazanie dwóch sfer nieprawidłowości: sferę stosunków obywatel-państwo (zewnątrzadministracyjną) oraz sferę stosunków wewnątrzadministracyjnych (strukturalno-organizacyjną), przy czym podział ten ma charakter nieostry, ponieważ obie grupy przenikają się wzajemnie i oddziałują na siebie. Wskazałam na przyczyny dysfunkcji administracji publicznej, których jest wiele, a wśród nich najczęstsze to: przekraczanie terminów, naruszanie zasad etyki zawodowej, brak rzetelności, bezstronności a także apolityczności pracowników administracji, niepełne prowadzenie ewidencji przez urzędy, nieefektywny nadzór nad działalnością urzędników, nadmiernie rozbudowaną biurokrację, zbyt szeroko zakrojoną działalność regulacyjną państwa. W konkluzji podkreśliłam, że redukcja dysfunkcji w administracji publicznej może nastąpić w

skutek wzrostu świadomości prawnej obywateli, wzrostu autorytetu prawa oraz instytucji go stosujących oraz w wyniku zmiany systemu wartości powszechnie akceptowanych w danym społeczeństwie.

Publikacje naukowe ze wskazanych zakresów zostały wsparte podręcznikami mojego autorstwa lub współautorstwa, których głównym celem była systematyzacja występujących w doktrynie i orzecznictwie poglądów oraz ich przybliżenie adresatom. Należą do nich podręczniki z zakresu prawa administracyjnego (*Apteczka prawa administracyjnego*, 2019, red. A. Ziółkowska, A. Gronkiewicz, M. Strożek - Kucharska, (w druku), ss.150, *Administracja : prawo administracyjne : część ogólna*, pod red. J. Blicharz, L. Zacharko, Katowice 2018, s.431) z zakresu procedury administracyjnej (*Jurysdykcyjne postępowanie administracyjne oraz postępowanie egzekucyjne w administracji : tabele, schematy, orzecznictwo i kazusy*, A. Ziółkowska, A. Gronkiewicz, 2012, Dąbrowa Górnicza s. 343 (rec. Prof. dr hab. A.Matan), *Administracyjne procedury kontrolne : wybrane zagadnienia*, red. A. Ziółkowska i A. Gronkiewicz. (rec. dr hab. prof. Politechniki Warszawskiej R.Suwaj) 2016 Katowice s.248), odnoszące się do procedury sądowoadministracyjnej (*Postępowanie administracyjne i sądowoadministracyjne w diagramach*, A. Drelichowska, P. Razkowski, A.Gronkiewicz, A. Ziółkowska, 2016 - Bielsko-Biała, s.533, Idem, 2017 - Wyd. 2. - Bielsko-Biała, s. 591) oraz prawa administracyjnego ustrojowego (*Organizacja prawna administracji publicznej*, pod red. L. Zacharko Katowice, s.334).

5. Udział w krajowych i międzynarodowych konferencjach naukowych

Otwartość na współpracę z polskimi i zagranicznymi naukowcami potwierdza moje zaangażowanie w organizację konferencji⁴. Ponadto dowodem mojej aktywności na tej płaszczyźnie jest udział w 55 krajowych i zagranicznych konferencjach naukowych, na których zgłaszałam oraz wygłaszałam referaty, brałam udział w dyskusjach oraz moderowałam panele dyskusyjne⁵.

6. Funkcja promotora pomocniczego

Wprowadzając w życie rozwiązanie przewidziane w art. 20 ust. 7 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (tekst jedn.: Dz. U. z 2014 r. poz. 1852 ze zm.), Rada Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, doceniając mój dorobek naukowy oraz warsztat badawczy, dwukrotnie powołała mnie do pełnienia funkcji promotora pomocniczego⁶. Po raz pierwszy w przewodzie doktorskim Pana mgr. P.Gacka. Tytuł dysertacji: *Nawiązanie stosunku służbowego z funkcjonariuszem Policji*, Promotorem była Pani prof. dr hab. L. Zacharko, natomiast recenzentami Pan prof. dr hab. S.Pięprzny (Uniwersytet Rzeszowski) oraz Pan dr hab. J. Dobkowski (Uniwersytet Warmińsko - Mazurski). Po raz drugi jako promotor pomocniczy

⁴ Pozycja I.C. zał. nr 6.

⁵ Pozycja I.B. zał. nr 6.

⁶ Pozycja I.K. zał. nr 6.

występowałam w przewodzie doktorskim Pani mgr. K. Nalepy - Wójtowicz. Tytuł dysertacji: *Skutki śmierci strony postępowania administracyjnego i sądownoadministracyjnego*. Promotorem był Pan prof. zw. dr hab. G. Łaszczycza, natomiast recenzentami Pan prof. dr hab. J.P.Tarno (Uniwersytet Łódzki) oraz Pan dr hab. W.Piątek (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu). Oba wyżej wskazane przewody zakończyły się sukcesem, a dysertacja mgr. P.Gacka została uznana za wyróżniającą. Aktualnie (od 2019 r.) jestem promotorem pomocniczym przygotowywanej rozprawy doktorskiej mgr Aleksandry Sobik pod tytułem *Ochrona praw rodziny w prawie administracyjnym*.

7. Osiągnięcia w pracy organizacyjnej

Moje zaangażowanie na rzecz społeczności uniwersyteckiej to nie tylko działalność naukowo-badawcza oraz dydaktyczna. Swoje siły inwestuję również w działalność organizacyjną na Wydziale Prawa i Administracji, gdzie pełnię między innymi funkcję Pełnomocnika Dziekana Pana Prof. zw. dr hab. Czesława Martysza do spraw współpracy z liceami ogólnokształcącymi województwa śląskiego⁷. Jestem nadto aktywnym członkiem rektorskiego Zespołu ds. określenia trybu postępowania w sprawie nadania stopnia doktora i doktora habilitowanego, w tym zasad odpłatności, którego celem jest opracowanie przedmiotowych regulaminów.

8. Działania eksperckie

Dowodem aktywności w tej sferze są między innymi przeprowadzone przeze mnie szkolenia, np. dla pracowników samorządowych, Urzędów Pracy, spółek Skarbu Państwa, a także aplikantów notarialnych⁸.

9. Osiągnięcia w pracy dydaktycznej oraz popularyzatorskie

Poza pracą badawczą i współpracą międzynarodową prowadzę także działalność dydaktyczną. Na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach mogłam rozwinąć swój warsztat dydaktyczny i naukowy w zakresie szerokiej gamy przedmiotów z obszaru prawa administracyjnego, postępowania administracyjnego i sądownoadministracyjnego wykładanych na kierunkach Prawo, Administracja oraz Przedsiębiorczość. Na kierunku Prawo prowadzę zajęcia z postępowania administracyjnego (ćwiczenia), postępowania sądownoadministracyjnego (ćwiczenia), prawa

⁷ Pozycja I. I. zał. nr 6.

⁸ Pozycja I. M. zał. nr 6.

administracyjnego (ćwiczenia). Natomiast na kierunku Administracja prowadzę postępowanie administracyjne (ćwiczenia), postępowanie sądownoadministracyjne (ćwiczenia), administracyjne postępowania szczególne (wykład) oraz postępowanie egzekucyjne w administracji (wykład), informację publiczną i niejawną w administracji (wykład). Z kolei na kierunku Administracja (specjalność „Bezpieczeństwo wewnętrzne”) jestem odpowiedzialna za wykłady specjalizacyjne poświęcone administracyjnym postępowaniom kontrolnym i audytowym oraz ochronie informacji niejawnych. Na kierunku Przedsiębiorczość prowadzę zajęcia z prawa i postępowania administracyjnego (wykład i ćwiczenia) oraz podstaw prawa administracyjnego dla przedsiębiorców (wykład). Na Wydziale Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego w Sosnowcu prowadzę wykład na temat Podstaw prawa administracyjnego w gospodarce przestrzennej. Byłam wykładowcą na studiach podyplomowych z zakresu prawa i postępowania administracyjnego, (01.03.-30.06. 2009) WSH Piotrków Trybunalski, Akademia WSB w Dąbrowie Górniczej (2012-2013).

Jako wsparcie procesu dydaktycznego przygotowałam we współautorstwie z innymi pracownikami naukowymi siedem podręczników dydaktycznych⁹.

Nadto byłam promotorem niemal dwustu prac licencjackich¹⁰, ponad trzydziestu prac przygotowywanych na studiach podyplomowych oraz byłam promotorem pomocniczym dwójki doktorantów. Występowałam także w charakterze recenzenta prac licencjackich i magisterskich.

Nadto prowadzę działalności popularyzatorskiej pragnę wymienić przede wszystkim pionierską inicjatywę cyklicznych *Dni z Prawem* organizowanych na Wydziale Prawa i Administracji U.Ś. oraz szeroką płaszczyznę działania *Koła Naukowego Prawa Administracyjnego*, którego jestem współopiekunem naukowym (z dr Anną Gronkiewicz) na Wydziale Prawa i Administracji¹¹.

10. Plany i zamierzenia naukowe

Moje dalsze plany naukowe związane są z prowadzeniem badań w dwóch zasadniczych obszarach: z jednej strony to płaszczyzna postępowania sądownoadministracyjnego oraz administracyjnego z uwzględnieniem przede wszystkim perspektywy komparatystycznej. Ich zakresem zostaną objęte istniejące w polskim porządku prawnym instytucje procesowe, a także te, które są mu nieznanne a warte transpozycji do polskiego postępowania sądownoadministracyjnego oraz ogólnego postępowania administracyjnego, z poszanowaniem polskich tradycji procesowych. W przedmiotowym zakresie z wykorzystaniem wskazanej metody badawczej, zamierzam kontynuować prace w określonym szeroko zakresie z uwzględnieniem doświadczeń i rozwiązań innych państw europejskich.

⁹ Pozycja I.I. zał. nr 6.

¹⁰ Pozycja I.J. zał. nr 6.

¹¹ Pozycja I.Q. pkt.14 zał. nr 6.

Drugą płaszczyzną moich dalszych prac będą administracyjne postępowania szczególne. Problematyka tych procedur jest z jednej strony obszerna, a z drugiej trudna z uwagi na ich niejednorodny charakter. Co więcej nie tworzą one katalogu zamkniętego, a to ze względu na co raz to nowsze akty normatywne, które wprowadzając wyjątki od regulacji ujętej w kodeksie postępowania administracyjnego, odrębnie regulując to postępowanie. Zaczątki tych prac zostały poczynione już w czasie opracowywania podręcznika *Administracyjne postępowania kontrolne*. Już wówczas ogrom i różnorodność tych postępowań stanowił nie lada wyzwanie, co do ich wyboru, a następnie próby ich systematyzacji. Niemniej administracyjne postępowania kontrolne stanowią jedynie ułamek administracyjnych postępowań szczególnych, dlatego, jak się wydaje, dalsze opracowania naukowe mogły stanowić istotne uzupełnienie doktrynalne pomimo tego, iż wybrane procedury szczególne stanowiły przedmiot opracowań artykułowych.

11. Zakończenie

Niniejszy autoreferat stanowiący realizację wymogów wynikających z ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz stopniach i tytule naukowym w zakresie sztuki (tekst jedn. Dz.U. z 2017 r., poz. 1789 ze zm.) w zw. z art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 3 lipca 2018 r. Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz.U. 2019 r., poz. 1669) zawiera opis mojego wkładu w rozwój prawa administracyjnego *sensu largo*, postępowania administracyjnego oraz postępowania sądowoadministracyjnego.

Wyrażam nadzieję, że przedstawione osiągnięcia naukowe zostaną uznane przez Komisję za wystarczające do dopuszczenia mnie do przewodu habilitacyjnego i uzyskania stopnia naukowego doktora habilitowanego.

Agnieszka Ziolkowska